

Sosiaali- ja terveystoimen toimintakertomus 2016

Esitys sosiaali- ja terveyslautakunnalle
22.3.2017

Sosiaali- ja terveystoimen toimintakertomus 2016

Sisällys

1 Poimintoja vuoden varrelta.....	1
Raikkaita puhureita lapsiperheiden palveluissa	1
Hampaat kerralla kuntoon!.....	1
Ison Omenan neuvola edelläkävijänä	2
Ensimmäinen digityöntekijä palkittiin	2
Arvoa asiakkaalle ja hukka pois – Turvallisesti kotona.....	2
Sähköisiä palveluja ja muita uudistuksia.....	2
Sata vuotta Espoon sairaalaa	3
Asiakasmäärät ja asiakkaiden tyytyväisyys 2016.....	4
2 Toimintakertomus	6
2.1 Sosiaali- ja terveystoimen kehitys.....	6
2.2 Tulostavoitteiden toteutuminen	6
3 Talousarvion toteutusvertailu.....	7
3.1 Sosiaali- ja terveystoimi	7
3.2 Vanhusten palvelut	8
3.3 Terveystoimi	9
3.3 Perhe- ja sosiaalipalvelut.....	11
3.5 Esikunta	14
3.5 Investointien toteutuminen	15
4 Henkilöstökertomus.....	16
4.1 Henkilöstömäärä.....	16
4.2 Ketterää kehittämistä ja täydennyskoulutusta	16
5 Päätöksenteko	17
Liite 1. Tilastoa espoolaisista	18
Liite 2. Tulostavoitteiden toteutuminen	19
Liite 3. Tuloslaskelma.....	24
Liite 4. Tulot ja menot toiminnoittain	25
Liite 5. Vanhusten palvelujen tunnuslukuja.....	27
Liite 6. Terveystoimen tunnuslukuja.....	29
Liite 7. Perhe- ja sosiaalipalvelujen tunnuslukuja	31
Liite 8. Henkilöstötilastot	34

1 Poimintoja vuoden varrelta

Raikkaita puhureita lapsiperheiden palveluissa

Perinteinen vastaanotto toiminta, jossa yksi ammattilainen kohtaa yhden asiakkaan kerrallaan, ei aina vastaa espoolaisten perheiden tarpeisiin. Siksi vanhojen konstien rinnalle kehitettiin uusia.

Tarjolla on nyt monipuolista ryhmätoimintaa, joka tukee äitinä ja isänä jaksamista sekä lapsen kehitystä ja kasvua. Kun vanhemmat saavat apua ihan tavallisiin arjen pulmatilanteisiin ja kasvatushaasteisiin, raskaampia palveluja tarvitaan aiempaa harvemmin.

Uskomme vahvasti vertaistuen voimaan. Kun samassa elämäntilanteessa olevia isiä, äitejä ja lapsia saatetaan yhteen, syntyy oivallus ja ymmärrys siitä, että muillakin on samoja haasteita. Rakennamme lapsiperheiden tukiverkkoja yhdessä järjestöjen ja seurakunnan kanssa. Näiden toimijoiden ansiosta olemme saaneet Espooseen mm. perhekahviloita, kerhoja, perhekummeja sekä isä- ja äitimentoreita.

Yhä useampi palvelumme on saatavilla ilman ajanvarausta. Perheohjaajamme ovat tavoitettavissa siellä missä lapsiperheet liikkuvat: neuvoloissa, kirjastoissa, avoimissa päiväkodeissa ja puistoissa. Asiakkaaksi pääsee helposti myös vaikkapa sosiaalitoimiston tai mielenterveys- ja päihdepalvelujen kautta. Myös muiden ilman ajanvarausta toimivien palvelujemme, kuten neuvolan sekä koulu- ja opiskeluterveydenhoitajien avointen vastaanottojen suosio on osoittanut, että tähän suuntaan kannattaa jatkaa.

Suunnittelimme myös uudenlaisia netti- ja puhelinpalveluja, joiden avulla lapsiperheet löytävät entistä helpommin vertaistukea ja palveluja. Uudistukset saadaan käyttöön keväällä 2017.

Hampaat kerralla kuntoon!

Yksityisen hammashoidon kela-korvausten pieneneminen sai monet espoolaiset siirtymään yksityisestä hoidosta kaupungin hammashoitoloihin. Kun palvelujen kysyntä lisääntyi, hammashoitoloissa ryhdyttiin määrätietoisesti raivaamaan esteitä sujuvan asiakaspalvelun ja hoidon tieltä, jotta kasvavaa asiakaskunnan palvelut pystytään hoitamaan. Tähtäimessä on se, että asiakkaat pääsevät entistä nopeammin hoitoon ja heidän asiansa pyritään hoitamaan kerralla kuntoon. Kun asiat hoituvat yhdellä käynnillä, asiakas säästää sekä aikaa että vaivaa.

Kaikki alkaa jo ajanvarauksesta, jossa asiakkaat ohjataan heti oikealle hoitopolulle. Eikä kaikille asiakkaille varata enää samaa puolituntista, vaan hoitoaika joustaa asiakkaan tarpeen mukaan. Asiakkaat ovat hoitohenkilökunnan yhteisiä: Asiakas saa viitteellisen vastaanottoajan, ja hän pääsee ensimmäisenä vapautuvan ammattilaisen hoitoon. Myös ne ajat, joille asiakas jättää tulematta, pystytään nyt käyttämään muiden asiakkaiden hyödyksi. Hoituhuoneita on standardoitu, jotta tarvikkeet löytyvät henkilöstö pystyy toimimaan tehokkaasti kaikissa hoituhuoneissa.

Laaturekisterin avulla seurataan työn laatua: pysyvätkö paikat hampaissa, saadaanko kariesvauriot pysähtymään, miten nopeasti pääsee vastaanotolle ja miten suuri osa asiakkaista pystytään hoitamaan kerralla kuntoon. Jokainen työntekijä saa palautetta oman työnsä kehittämiseksi.

Kerralla kuntoon -kokeilu osoittautui hedelmälliseksi. Jo lyhyellä koejaksolla saatiin kerralla kuntoon -asiakkaiden määrä nousemaan 28 prosentista 43 prosenttiin. Tavoitteena on nostaa lukema jatkossa 60 prosenttiin.

Ison Omenan neuvola edelläkävijänä

Ison Omenan neuvola tarjoaa palveluja myös iltaisin ja lauantaisin – ensimmäisenä Suomessa. Ison Omenan palvelutorilla sijaitseva neuvola on elämän keskellä: neivolakäynnin yhteydessä voi hoitaa asioita, käydä kirjastossa, osallistua ryhmätoimintaan ja tavata muita lapsiperheitä.

Ison Omenan neuvolassa alkoi vuodenvaihteessa kaksivuotinen neuvolapoli-kokeilu. Neuvolapolilta raskaana olevat naiset saavat apua mm. synnytyspelkoon, raskausdiabetekseen, ennenaikaiseen supisteluun sekä mielenterveys- tai päihdeongelmiin. Nämä erikoissairaanhoidon palvelut olivat aiemmin tarjolla vain HUS-Jorvin äitiyspoliklinikalla. Kokeilussa on mukana noin 1500 Etelä-Espoossa asuvaa odottavaa äitiä.

Uusi neuvola saatiin myös Lippajärvelle, kun Auroran neuvola avattiin koulun ja päiväkodin yhteyteen.

Ensimmäinen digityöntekijä palkittiin

Espoon kotihoidon Ropsu-robotti voitti julkisen sektorin palveluinnovaatioiden sarjan Laatukeskuksen kansainvälisessä Quality Innovation Award -kilpailussa. Kilpailun raati arvioi, että Ropsu-innovaatiossa on ymmärretty ohjelmistorobotiikan mahdollisuudet ja hyödynnetty teknologiaa ennakkoluulottomasti.

Ropsu on ohjelmistorobotti, joka auttaa työvuorojärjestelyissä. Se yhdistää eri tietojärjestelmien tietoja, tilaa tarvittavat vuokratyöntekijät ja osoittaa heille asiakasreitit. Se myös raportoi tekemistään toimenpiteistä kotihoidon esimiehelle.

Ropsu pystyy hoitamaan työjärjestelijöiden rutiinitöitä siten, että sen ihmiskollegoille jää enemmän aikaa asiakaspalveluun. Näyttää siltä, että ohjelmistorobotiikasta saadaan hyvää apua sosiaali- ja terveystieteiden toimistotyöhön.

Arvoa asiakkaalle ja hukka pois – Turvallisesti kotona

Sosiaali- ja terveystieteiden strategia ”[Arvoa asiakkaalle ja hukka pois: Turvallisesti kotona](#)” valmistui syksyllä. Se sisältää ns. timanttiaineistot eli toiminnan tavoitteet ja mittarit sekä toiminnan kehittämisestä kertovia tarinoita ja tilastoja. Kehitämme palvelujamme siten, että espoolaiset voivat asua turvallisesti kotona tai kodinomaisesti kaiken ikäisinä. Laadukkaille sote-palveluille on kysyntää, vaikka organisaatiot lähivuosina muuttuisivatkin.

Sähköisiä palveluja ja muita uudistuksia

Palvelusetelit sähköistyivät: seniorien hoiva-asumisen, lapsiperheiden kotipalvelun ja vaikeavammaisten henkilökohtaisen avun palvelusetelit toimivat nyt valtakunnallisessa [parastapalvelua.fi](#)-verkkopalvelussa, jota Espoo oli mukana kehittämässä.

ODA eli Omat digiajan hyvinvointipalvelut alkoivat hahmottua Espoon johdolla. Vuonna 2018 valmistuva ODA tarjoaa sähköisiä sosiaali- ja terveystieteiden palveluja, kuten oirearvioita, hyvinvointitarkastuksia ja hoitoonohjausta sähköisesti ympäri vuorokauden koko Suomessa.

Perustoimeentulotuen maksaminen siirtyi kunnilta Kelalle vuodenvaihteessa 2016/2017. Hakemusten käsittelyaika pysyi loppuvuoden muutosvaiheessakin hyvänä, keskimäärin 2-4 arkipäivässä. Sosiaalitoimistoissa keskitytään nyt enemmän neuvontaan ja ohjaukseen.

Saattohoito ja palliatiivinen hoito nousivat Espoossa uudelle tasolle, kun Puolarmetsän sairaalaan avattiin saattohoitoyksikkö Puolarvilla. Keväällä 2017 toiminta siirtyy uuteen Espoon sairaalaan, jossa aloittaa saattohoitoyksikkö Villa Glims.

Sata vuotta Espoon sairaalaa

Kotona 100-vuotiaana! Uusi Espoon sairaala on mukana Suomi100-juhlavuoden ohjelmassa.

www.espoo.fi/suomi100

- **1917** Espoon sairaalan rakennustyöt aloitetaan.
- **1920** Muuralan sairaala valmistuu. Espoon ensimmäisessä sairaalassa on lasarettiosasto ja epidemiaosasto, joka on yhteinen Kirkkonummen ja Kauniaisten kanssa. (Sairaalassa on lääkäri, ylihoitaja, kaksi osastonhoitajaa, kaksi sairaanhoitajaa, emäntä, neljä apulaista, kaksi pesijää, talonmies ja ydinlämmittäjä.)
- **1957** Muuralan sairaalan uudet vuodeosastot valmistuivat (kivitalo)
- **1967** Muuralan sairaalan siipirakennus avataan. Se on tarkoitettu sisätautipotilaille ja kirurgiseen jälkihoitoon. Leikkaussali siirtyy Mehiläiseen ja synnytyksiä hoidetaan Eirassa.
- **1976** Erikoissairaanhoito palaa Espooseen, kun Jorvin sairaala otetaan käyttöön. Sairaala ylläpiti aluksi Jorvin sairaalan kuntainliitto, johon kuuluivat Espoo, Kauniainen, Kerava, Kirkkonummi, Vantaa ja Vihti. (Jorvin sairaala liitettiin 1991 osaksi Uudenmaan sairaanhoitopiiriä ja 2001 osaksi HUSia.)
- **1977** Puolarmetsän sairaala avataan. Kirkkonummi ja Kauniainen osallistuivat rakentamiskustannuksiin ja käyttivät sairaalaa. Sairaala oli valmistuessaan nykyaikainen kuntoutussairaala. (Sairaalapalvelujen lisäksi on tarjolla myös pitkäaikaishoitoa., alkuajoina ei kovinkaan paljon)
- **1995–1999** Espoon sairaala ottaa käyttöön kolme osastoa Jorvin sairaalan N-tornista. Kaksi osastoa erikoistuu geriatriseen akuuttihoitoon, kolmas osasto myöhemmin vuonna 2011 lonkkaliukumäki -osastoksi.
- **2001** Muuralan sairaalan siipirakennus puretaan Samarian terveysaseman rakennushankkeen alkaessa.
- **2003** Muuralan vuodeosastot suljetaan. Potilaat siirtyvät pääosin uuteen Espoonlahden hoivakotiin.
- **2002** Puolarmetsän sairaalan osastot profiloituvat: syntyy pitkäaikaishoitoa tarjoava Puolarkoti ja geriatrisia kuntoutusosastoja.
- **2014–2015** Puolarkoti suljetaan, potilaat muuttavat hoiva-asumisyksiköihin.
- **2016** Espoon päivystysosaston toiminta käynnistyy Jorvin päivystysrakennuksessa. Palliatiivisen ja saattohoidon yksikkö Puolarvilla aloittaa toimintansa Puolarmetsän sairaalassa.
- **2017** Uusi Espoon sairaala avataan Jorvin kampuksella. Sinne muuttavat Muuralan ja Puolarmetsän sairaalat, Jorvin terveyskeskusosastot sekä Kauniaisten ja Kirkkonummen terveyskeskussairaalan vuodeosastot. Sairaala on kuntoutus- ja kotiutussairaala, kotona asumisen tukipalvelu. Erikoissairaanhoito säilyy Jorvin sairaalassa.

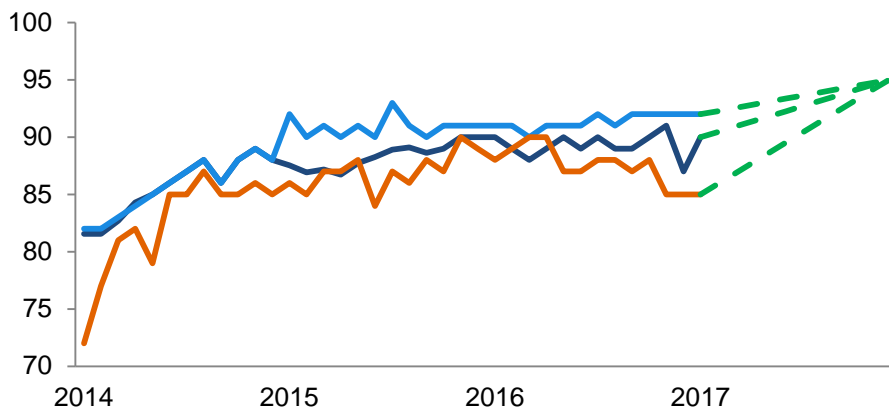
Sairaanhoitajat Muuralan sairaalan portailta v. 1930.

Asiakasmäärät ja asiakkaiden tyytyväisyys 2016

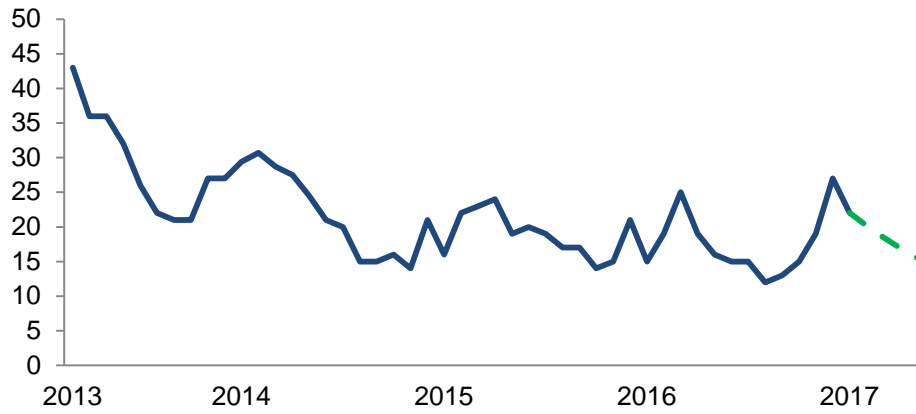
Palvelujen asiakasmäärät (Espoon asukasluku 269 802)

	Kuinka moni espoolainen käytti palvelua kerran tai useammin v. 2016	Osuus espoolaisista
Terveyspalvelut		
Erikoissairaanhoido	82 683	31 %
Terveysasematoiminta	124 677	46 %
Suun terveydenhuolto	87 280	32 %
Mielenterveys- ja päihdekliniikka	6 802	3 %
Avokuntoutuspalvelu	10 932	4 %
Perhe- ja sosiaalipalvelut		
Neuvolat, koulu- ja opiskeluterveydenhuolto, perhetyö	72 303	27 %
Lastensuojelupalvelut	5 688	2 %
Aikuisten sosiaalipalvelut	24 162	9 %
Työllisyyspalvelut	2 956	1 %
Vammaispalvelut	4 849	2 %
Vanhusten palvelut		
Espoon sairaalan vuodeosastot	3 460	1 %
Kotihoito	4 889	2 %
Pitkäaikaishoito	1 984	1 %

Asiakkaiden tyytyväisyys palveluihin (Happy or not -indeksi), tavoitearvo 95 vuonna 2017

Odotusaika lääkärin vastaanotolle kiireettömässä asiassa (kolmas vapaa aika), tavoitteena 10 vuorokautta vuonna 2017

[Lisää tunnuslukuja, liitteet 5–7](#)

2 Toimintakertomus

2.1 Sosiaali- ja terveystalvelujen kehitys

Espoon väkiluvun kasvu 1,7 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna, väestön ikääntyminen sekä edelleen jatkunut taloustaantuma haastoi palvelujärjestelmän. Vuonna 2016 sosiaali- ja terveystoimi onnistui samanaikaisesti säilyttämään talouden tasapainon ja lisäämään asiakasarvoa keskeisissä palveluissa.

Vanhustalveluissa palvelujen kysyntä kasvoi ennakoidusti vanhustväestön kasvun seurauksena. Vanhustalveluissa pitkäaikaishoitopaikan odotusajat pysyivät kurissa ja sairaala pystyi vastaanottamaan kaikki jatkohoitoa odottavat potilaat viiveettä. Vanhustalvelulain mukaiseen tavoitteeseen kotihoidon ensisijaisuudesta vastattiin vahvistamalla kotihoidon henkilöstömäärää. Myös terveystalveluissa lisääntyneeseen kysyntään pystyttiin vastaamaan talousarvion puitteissa lyhentäen odotusaikoja. Taloudellinen taantuma näkyi kuitenkin kasvavina toimeentulotuen menoina. Pitkäaikaistyöttömyyden taittuminen syksyllä 2016 hillitsi kuitenkin työmarkkinatuen menokasvua. Espoon vastuulla olevaa, alaikäisten turvapaikanhakijoiden vastaanottoa laajennettiin syksyllä 2016. Tämän toiminnan menot valtio korvaa täysimääräisesti.

Rakenteellisia uudistuksia jatkettiin erityisesti vanhusten palveluissa. Ikääntyneen väestön neuvonta, palvelutarpeiden selvittäminen ja palveluohjaus keskitettiin uuteen yksikköön, Nestoriin, keväällä 2016. Espoon uuden sairaalan rakentaminen eteni ja uusi sairaala uusine toimintamalleineen otetaan käyttöön alkuvuodesta 2017. Myös Leppävaaran elä ja asu -keskus valmistuu keväällä 2017. Ison Omenan palvelutori valmistui syksyllä 2016 ja palvelutorille siirtyi myös Puolarmetsän terveystalvelut. Aikuissosiaalitalveluissa valmistauduttiin perustoimeentulotuen siirtymiseen Kelan vastuulle vuoden 2017 alusta. Suun terveydenhuollon organisaatiouudistus saatettiin voimaan alkuvuodesta 2016.

[Tietoa espoolaisista, liite 1](#)

2.2 Tulostavoitteiden toteutuminen

Resurssit ja johtaminen

Työn tuottavuuden osalta toimialan vuoden 2016 tavoite oli 1 prosentin tuottavuuden kasvu. Keskeisten palvelujen osalta on saavutettu kustannusten alenemaa edellisen vuoden vastaavaan aikaan nähden. Kotihoidon osalta asiakaspalvelutunnin hinta on laskenut edelliseen vuoteen verrattuna noin 1,9 prosenttia. Myös HUS:n erikoissairaanhoidon asukaskohtaiset kustannukset ovat laskeneet edellisestä vuodesta 2,7 prosenttia.

Henkilöstön terveystalveluasetukset pysyivät edellisen vuoden tasolla eikä vuodelle 2016 asetettuun tavoitteeseen päästy.

Asukkaat ja talvelut

Terveystalveluasetusten palvelukyky on pystytty pitämään kasvaneista asiakasmääristä huolimatta tavoitteessa.

Ikäihmisille pyritään tarjoamaan apua ja kuntoutusta kotiin niin, että he pystyvät asumaan mahdollisimman pitkään kotona. Kotihoidon käyntimäärät ovatkin kasvaneet asiakasmäärän pysyessä edellisen vuoden tasolla. Kotona asuvien 75 vuotta täyttäneiden prosentiosuudessa peittävyystavoite saavutettiin (tavoite 92,3 prosenttia, 2016 kotona asuvien peittävyys oli 92,5 prosenttia)

Lapsiperheille tarjotaan talveluita varhaisemmin ja talveluiden painopiste on ennaltaehkäisevissä toimissa. Sijoitettujen ja kiireellisesti sijoitettujen lasten ja nuorten osuus onkin vähentynyt 0–12-vuotiaiden ikäluokassa, mutta kääntynyt kasvuun 13–17-vuotiaiden ikäluokassa verrattuna edelliseen vuoteen.

Elinvoima, kilpailukyky ja kestävä kehitys

Palveluiden järjestämisessä pyritään etsimään kustannusvaikuttavia tapoja lisätä omaa tuotantoa täydentävää järjestö- ja yritystoimintaa. Yksi valittu toimintamuoto on palvelusetelit. Vanhusten palveluissa on myönnettyjen palveluseleiden arvo kasvanut edellisestä vuodesta 32 prosenttia, yli 2 milj. euroon. Palvelusetelin käyttö vammaispalveluiden henkilökohtaisen avun palvelussa on myös kasvanut edellisestä vuodesta.

[Tulostavoitteiden toteutuminen, liite 2](#)

3 Talousarvion toteutumisvertailu

3.1 Sosiaali- ja terveystoimi

Talous ja talouden tasapainottamis- ja tuottavuusohjelma

1000 EUR	Talousarvio 2016	Muutokset/ Korotukset 0		Toteuma 31.12.2016	Poikkeama 2016
Toimintatulot	97 800	-3 000	94 800	93 347	-1 453
Valmistus omaan käyttöön	3 000	-3 000	0	44	44
Toimintamenot	-820 187	1 490	-818 697	-800 934	17 763
Toimintakate	-719 387	-4 510	-723 897	-707 543	16 354

Sosiaali- ja terveystoimen tulokertymä alitti muutetun talousarvion noin 1,4 milj. eurolla pääosin asiakasmaksutulojen alituksesta johtuen. Valtionkorvaukset ja -tuot sen sijaan ylittivät talousarvion 2 milj. euroa. Vuoteen 2015 nähden toimialan tulokertymä kasvoi noin 4,9 milj. euroa, josta asiakasmaksutulojen osuus on noin 2,5 milj. euroa.

Toimialan kokonaismenot alittivat 2,2 prosentilla muutetun talousarvion päätyen 801 milj. euroon. Oman toiminnan menot alittivat muutetun talousarvion 6,4 milj. eurolla ja HUS:n erikoissairaanhoidon menot alittivat muutetun talousarvion 11,4 milj. eurolla. Ilman vuoden 2015 HUS:n erikoissairaanhoidon ylijäämän palautusta, erikoissairaanhoidon menot alittivat muutetun talousarvion 2,5 milj. eurolla.

Henkilöstömenot yhdessä palveluostoihin sisältyvien työvoimavuokrausmenojen kanssa, yhteensä 197 milj. euroa, alittivat muutetun talousarvion 0,6 milj. eurolla.

Aineet ja tarvikkeet -tiliryhmän menot alittivat muutetun talousarvion 0,9 milj. euroa.

Avustuksissa toimeentulotukeen, työmarkkinatukeen ja vammaisille annettuun kuljetustukeen käytettiin 100 miljoonaa euroa ja se alitti muutetun talousarvion 2,2 milj. euroa.

Sisäiset menot ylittivät muutetun talousarvion 1,7 milj. euroa pääosin kasvaneiden logistiikka ja talouspalveluveloitusten vuoksi. Vuoteen 2015 verrattuna erityisesti toimialan ict-menot ovat kasvaneet 1,8 milj. euroa ja vuokrat 2,8 milj. euroa. Vuokramenojen nousu johtuu pääosin Espoon uuden sairaalan vuokraveloitusten alkamisen vuoksi.

Toimialan toimintamenot kasvoivat edelliseen vuoteen 29,7 milj. euroa (kasvua 3,8 prosenttia) kohdistettaessa HUS:n vuoden 2015 ylijäämäpalautus oikealle toimintavuodelle. Terveyspalveluiden omat menot kasvoivat edelliseen vuoteen 1,2 milj. euroa, HUS:n erikoissairaanhoidon menot 0,8 milj. euroa, vanhuspalveluiden menot 11,2 milj. euroa ja perhe- ja sosiaalipalveluiden menot 16,6 milj. euroa. Vanhuspalveluiden menokasvu selittää pääosin kotihoidon menokasvu 2,1 milj. euroa sekä Espoon uuden sairaalan käyttöönoton ja päivystysosaston kustannukset, yhteensä 5,8 milj. euroa. Perhe- ja sosiaalipalveluiden menokasvu johtuu vammaispalveluiden 5,1 milj. euron ja

maahanmuuttajapalveluiden 2,8 milj. euroa, lapsiperheiden palveluiden 3,8 milj. euron ja työmarkkinatuen 2,2 milj. euron menokasvusta.

Toimialan toimintakate on 16,4 milj. euroa muutettua talousarviota parempi ja 11,8 milj. euroa alkuperäistä talousarviota parempi.

Toimialan tulojen varmistamiseksi toimialalla on jatkettu tulolähteiden ja tulojen keruun tehokkuuden ja aukottomuuden varmistamista. Tällä on lisätty erityisesti valtiolta ja muilta kunnilta perittävien korvausten määrää. Omaa palvelutuotantoa on parannettu jatkuvasti LEAN-menetelmiä hyödyntäen ja palvelutarpeen kasvuun on vastattu ensisijaisesti prosesseja parantamalla. Lisäksi kustannustehokkuutta on parannettu palveluiden digitalisoinnin avulla. Tukemaan Espoo tarinasta johdettua tavoitetta käyttää palvelujen järjestämisessä kustannusvaikuttavia toimintatapoja aloitettiin kaupunkitasoisesti PATU-projekti (palveluiden tuotteistaminen ja kustannusvaikuttavuuden johtaminen), minkä tavoitteena on lisätä kustannustietoisuutta palvelutuotannossa läpi koko organisaation.

[Talousarviovertailu, liitteet 3 ja 4](#)

3.2 Vanhusten palvelut

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Kotona asuvien 75 vuotta täyttäneiden osuus vastaavanikäisestä väestöstä oli 92,5 prosenttia, joten 92,3 prosentin peittävyystavoite saavutettiin. Vastaava peittävyys oli 91,9 prosenttia vuonna 2015.

Asukkaat, jotka yksilöllisen palvelutarpeenarvioinnin perusteella olivat oikeutettuja sosiaalihuoltolain mukaisiin vanhusten palveluihin, pääsivät palvelujen piiriin viiveettä. Muistipoliklinikan odotusajat olivat alle kolme kuukautta vuoden 2017 alussa.

Sairaala pystyi vastaanottamaan kaikki jatkohoitoa tarvitsevat potilaat viiveettä eikä erikoissairaanhoidon maksullisia siirtoviivepäiviä kertynyt.

Pitkäaikaishoidon paikkatarpeeseen on pystytty myös vastaamaan hyvin. Vuoden vaihteessa yli kolme kuukautta paikkaa odottaneita oli alle viisi henkilöä, kuten koko vuoden aikana.

Espoon uusi sairaala piti alun perin ottaa käyttöön vuodenvaihteessa, mutta käyttöönotto viivästyi. Sairaala on tarkoitus ottaa käyttöön maaliskuussa 2017. Päivystysosasto otettiin käyttöön vuoden 2016 tammikuussa. Saattohoito-osasto Puolarvilla avattiin helmikuussa 2016.

Pitkäaikaisen laitoshoidon purkamista jatkettiin vuoden 2016 aikana. Oman toiminnan paikkamäärä supistui 44 paikalla vuoden 2016 aikana. Ostettujen asumispalvelujen paikkamäärä lisääntyi 67 paikalla ja näin ollen pitkäaikaishoidon kokonaispaikkalisäys oli 23 paikkaa. Muistisairaiden päivätoimintaa aloitettiin Taavin muistipalvelukeskuksessa syyskuussa 2016 (10 asukasta).

Säännöllisen ja tilapäisen kotihoidon käyntimäärä kasvoi 19 prosenttia ja alueellisen kotihoidon tehdyt tunnit kasvoivat 20 prosenttia vuodesta 2015. Oman toiminnan vastaava käyntimäärä kasvoi 11 prosenttia ja tunnit 5 prosenttia. Kasvavaa tarvetta varten kotihoitoon lisättiin 17 henkilöstövakanssia vuoden 2016 aikana. Vuokratyövoiman käytön tuntimäärä kasvoi 50 prosenttia ja ostopalvelujen tuntimäärä kasvoi 45 prosenttia edellisvuodesta. Vuokratyövoiman kustannukset kasvoivat noin 1,2 milj. eurolla.

Keskitetty seniorineuvonta ja palveluohjausyksikkö Nestori käynnistyi vuoden 2016 aikana.

Talous ja talouden tasapainottamis- ja tuottavuusohjelma

1000 EUR	Talousarvio 2016	Muutokset/ Korotukset	Muutettu TA 2016	Toteuma 31.12.2016	Poikkeama 2016
Toimintatulot	33 097	-2 000	31 097	30 107	-990
Valmistus omaan käyttöön	3 000	-3 000	0		0
Toimintamenot	-170 249	2 232	-168 017	-166 446	1 571
Toimintakate	-134 152	-2 768	-136 920	-136 339	582

Vanhustenpalveluiden tulot jäivät 1,0 milj. euroa muutetusta talousarviosta. Asiakasmaksutulot alittuivat noin 0,9 milj. eurolla, vaikka kasvua edelliseen vuoteen nähden kertyi 3,6 prosenttia. Toiminnan tuotot alittuivat 0,1 milj. eurolla.

Menojen osalta säästöä syntyi noin 1,6 milj. euroa muutettuun talousarvioon nähden. Menot kasvoivat edellisvuodesta 11,2 milj. euroa eli 7,2 prosenttia. Euromääräisesti eniten menot kasvoivat sisäisten vuokrien osalta 2,9 milj. euroa. Selittäjänä on Espoon uusi sairaala. Sairaala oli merkittävältä osaltaan nostamassa myös sisäisiä ICT-kuluja 1,1 milj. euroa ja sisäisiä tarvikkeiden ostoja 0,4 milj. euroa. Oman henkilöstön kulut lisääntyivät 2,0 milj. eurolla ja työvoimanvuokraus 1,2 milj. eurolla. Ulkoisten palvelujen käyttö ylitti talousarvion noin 1,5 milj. eurolla, mikä selittyy pitkälti suunniteltua suuremmalla työvoimanvuokrauksen käytöllä.

Vanhustenpalvelujen toimintakate jäi noin 0,6 milj. euroa positiiviseksi.

Talousarviomuutokset:

Valtuusto päätti 12.12.2016 poistaa kotihoidon asiakasmaksutuloista 2 000 000 euroa, lisätä vanhustenpalvelujen yhteisiin muihin palvelujen ostoihin 400 000, vähentää valmistus omaan käyttöön sekä tuloista 3 000 000 euroa että menoista 3 000 000 euroa. Kaupunginjohtaja päätti 29.8.2016 lisätä määrärahaa maahanmuuttajien työllistämiseen 72 963 euroa ja 9 536 euroa urapalveluun. Kaupunginjohtaja päätti 14.10.2016 lisätä määrärahaa 50 594 euroa kesätyöllistämiseen. Kaupunginjohtaja päätti siirtää henkilöstörahoja 46 097 euroa. Perusturvajohtaja päätti 21.12.2015 siirtää toimistohenkilökunnan määrärahat tulosityksiköille 170 660 euroa. Perusturvajohtaja päätti 31.3.2016 siirtää Terveyspalveluista 80 000 kotihoidon lääkärin palkkaan ja 10 000 euroa kuvantamiseen kotihoidon tehtäväalueelle, lisäksi määrärahasiirto vähennys 71 382 euroa.

3.3 Terveyspalvelut

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Terveyspalveluiden kysyntä on edelleen lisääntynyt ja asiakasmäärät kasvaneet. Erityisesti terveysasemien vastaanottopalveluihin ja suunterveydenhuollon palveluiden kysyntään vaikuttaa väestömäärän kasvu, ikääntyminen ja taloustilanne. Terveyspalveluiden tuotantomäärät ovat kasvaneet mielenterveys- ja päihdepalveluissa, avosairaanhoidossa ja suun terveydenhuollossa.

Terveysasemien suuri toiminnallinen muutos oli Ison Omenan Palvelutorin toiminnan alkaminen elokuussa. Palvelutorille siirtyi Puolarmetsän terveysaseman toiminta. Muita muutoksia palvelutoiminnassa oli mm. tuoreiden murtumien diagnostiikan keskittäminen Jorvin päivystykseen ja koululääkäreiden siirtyminen perhe- ja sosiaalipalveluihin syyskuussa. Terveysasemien kiireetön lääkärin vastaanottoaika (T3) järjestyi keskimäärin 17 päivässä (vuonna 2015 ka 19 päivää). Asiakkaiden määrä on noussut + 4 prosenttia, lääkärikäyntien määrä +1 prosenttia ja hoitajakäyntien +12 prosenttia vuodesta 2015. Lääkäri- ja hoitajakäynnin hinta on alentunut 3 prosenttia.

Mielenterveys- ja päihdepalveluissa painopistettä on siirretty avopalveluihin ja toimintaa on tehostettu. Mielenterveys- ja päihdeklinikan asiakasmäärä nousi 13 prosenttia.

Suun terveydenhuollossa vuosi 2016 oli isojen muutosten vuosi. Suun terveydenhuollossa tehtiin organisaatiouudistus, otettiin uusia toimintamalleja käyttöön ja aloitettiin valmistautuminen maakunta- ja sote-uudistukseen.

Suun terveydenhuollossa palveluiden saatavuus on parantunut, mutta asetettuihin tavoitteisiin ei päästy. Hammaslääkärin kiireetön vastaanottoaika (T3) järjestyi keskimäärin 59 päivässä (vuonna 2015 keskimäärin 64 päivää). Asiakkaiden määrän kasvu oli hitaampaa kuin edellisenä vuonna ja kasvu jäi lopulta 2,6 prosenttiin (85 084 asiakasta vuonna 2015 ja 87 280 asiakasta vuonna 2016).

Ympäristöterveydenhuollossa kiireellisten terveysvaaratilanteiden sekä eläinlääkintä-/suojelutapausten selvitykset on pystytty aloittamaan viivytyksettä.

Espoolaisten erikoissairaanhoidon palvelujen käyttö on lisääntynyt 2,6 prosenttia ja asiakkaiden määrä 2,0 prosenttia (asiakkaita espooista 2016 82 466, 2015 80 865). Espoon sosiaali- ja terveystoimi ja HUS ovat kehittäneet useissa hankkeissa yhteistyötään ja parantaneet palvelujen integraatiota. Jorvin sairaala-kampuksella on suunniteltu ja pilotoitu HUS:n sairaalan ja kaupungin uuden sairaalan yhteisiä palvelupolkuja. Kampuksen toiminnot ovat integroituneita monella tasolla: hoitoketjut ovat yhteisiä, ammattilaiset konsultoivat vastavuoroisesti ja HUS:n tukipalvelut vastaavat koko kampuksen toimivuudesta. Perhe- ja sosiaalipalvelut ovat puolestaan kehittäneet Ison Omenan neuvolan yhteydessä erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon yhteistyötä. Terveyspalveluissa uutta perus- ja erityistason työnjakoa on kehitetty mm. murtumapotilaiden hoidossa ja apuväline-toiminnassa.

Talous ja talouden tasapainottamis- ja tuottavuusohjelma

1000 EUR	Talousarvio 2016	Muutokset/ Korotukset	Muutettu TA 2016	Toteuma 31.12.2016	Poikkeama 2016
Toimintatulot	14 995	700	15 695	15 784	89
Toimintamenot	-370 684	2 917	-367 767	-354 122	13 645
Toimintakate	-355 689	3 617	-352 072	-338 338	13 734

Terveyspalvelujen tulot ylittivät alkuperäisen talousarvion noin 0,8 milj. eurolla ja muutetun talousarvion noin 0,1 milj. eurolla. Ylitykset tulevat suun terveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon valtiolta perittävistä kuluista. Tulot ovat kasvaneet vuodesta 2015 noin 7 prosenttia.

Terveyspalvelujen menot alittivat noin 16,7 milj. eurolla alkuperäisen talousarvion ja muutetun talousarvion noin 13,6 milj. eurolla. Terveyspalvelun oman toiminnan osalta menot alittuvat 3,1 milj. eurolla alkuperäisen talousarvion (muutetun talousarvion osalta alitus 2,3 milj. euroa). Mielenterveys- ja päihdepalveluissa menot alittivat 1,6 milj. alkuperäisen talousarvion (muutetun talousarvion alitus 0,7 milj. euroa). Apuvälineiden uudet luovutusperiaatteet alkaen 1.3.2016 eivät kasvattaneet menoja siten kuin oli oletettu.

Erikoissairaanhoidon menojen alitus alkuperäiseen talousarvioon verrattuna on 13,5 milj. euroa, sillä HUS:n sekä vuotta 2015 että vuotta 2016 koskevat ylijäämäpalautukset kohdentuivat vuoteen 2016. HUS:n palvelusopimuksen menot olivat 255,8 milj. euroa. Hyvitysten jälkeen vuoden 2016 palvelusopimuksen toteuma oli 234,3 milj. euroa. Hyvityksen kohdennettuna oikealle vuodelle, vuoden 2015 palvelusopimuksen menot olivat 243,4 milj. euroa ja vuoden 2016 243,8 milj. euroa. Erikoissairaanhoidon muista menoista tuli 2016 ylitystä päivityksestä 0,8 milj. euroa ja ensihoidosta 0,5 milj. euroa. Muutettuun talousarvioon nähden HUS:n erikoissairaanhoidon alitus vuonna 2016 on 11,4 milj. euroa.

Palvelusopimus (1000 euroa)	2015	2016
Talousarvio	241 500 €	248 600 €
Toteuma käytön mukaan *	252 300 €	255 800 €
Hyvitys	-8 900 €	-14 000€
MENOT, kun hyvitys kohdistettu ko. vuodelle	243 400 €	243 800 €

* vuosi 2016 sis. kalliin hoidon tasauksen

Talousarviomuutokset:

Kaupunginjohtaja lisäsi 12.12.2016 päätöksellään lokakuun kuukausiraporttiin perustuen tulosityksikön tuloarviota 700 000 euroa ja vähensi määrärahaa 3 700 000 euroa.

Perusturvajohtaja siirsi tulosityksikköön 1.1.2016 siirtyneen toimistohenkilökunnan palkkausmäärärahat 304 846 euroa, 26.1.2016 päätöksellään esikunnasta siirtyneen vakanssin määrärahat 29 412 euroa, 23.3.2016 ja 27.10.2016 päätöksillään talousarvion sitovuussääntöjen mukaisia toiminnan uudelleen järjestämisestä aiheutuvia määrärahoja yhteensä 799 300 euroa. Perusturvajohtaja siirsi 11.4.2016 päätöksellään perhe- ja sosiaalipalvelujen tulosityksikköön siirtyneiden koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon lääkäreiden palkkausmäärärahat 260 063 euroa ja 22.6.2016 päätöksellään vanhusten palveluihin kotihoidon lääkäreiden toimintaan liittyvät laboratorio- ja kuvantamismäärärahat yhteensä 90 000 euroa.

3.3 Perhe- ja sosiaalipalvelut

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Tavoitteena oli viedä lapsen ja nuoren tarvitsema tuki hänen arkiympäristöihinsä ja lapsiperheiden tarvitsemaa apua kotiin. Lasten terapiapalvelut tuottivat konsultaatio- ja jalkautuvia palveluja varhaiskasvatukselle, kouluille ja muille peruspalveluille yht. 19 002 kappaletta vuonna 2016, mikä on 14,5 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna. Yli 2 000 lapsiperhettä sai kotipalvelua tai perhetyön palveluja omana tai ostopalveluna tai palvelusetelillä järjestettynä. Lapsiperheiden palvelujen kustannukset kasvoivat 4 prosenttia edellisvuodesta.

Pitkäaikaistyöttömille tarjottiin tukea työllistymiseen tai erilaisiin aktiivitoimenpiteisiin monialaisissa työllisyyspalveluissa TYP:ssä, jonka asiakasmäärä kasvoi 33 prosentilla. Sello - ja Työraasti -hankkeissa tavoitettiin 423 asiakasta erilaisiin toimenpiteisiin; 162 aktiivitoimenpiteisiin sekä 86 töihin. Kuntouttavan työtoiminnan asiakasmäärä lisääntyi 62 prosentilla.

Asumisen tukea vahvistettiin, mikä vähensi tilapäisasumisen järjestämisen tarvetta ja toimeentulotuen kustannuksia.

Vammaisten asumispalvelujen kilpailutus valmistui ja sopimukset tulivat voimaan 1.10.2016. Vammaisten asumisen ohjelma vuosille 2016–2020 valmistui ja siinä linjattiin asumisen palvelujen palvelurakenteen muuttaminen raskaasta kevyempään asumiseen.

Espoo järjesti noin 100 alaikäiselle turvapaikan saaneelle nuorelle perheryhmäkoti- ja tuetun asumisen palvelut syksyllä 2016 kolmen palveluntuottajan ja valtion kanssa tehdyin sopimuksin. Maahanmuuttajayksikön asiakasmäärä kasvoi 37 prosentilla edellisvuodesta.

Synnyttäjien määrä oli vuonna 2016 edelleen väestöennustetta alhaisemmalla tasolla. Isyyden tunnustaminen tuli mahdolliseksi äitiysneuvoiloissa. Isyyden tunnustuksia otettiin vastaan vuoden aikana 718. Espoonlahden lastenneuvolatoiminnassa pilotoitiin Voimaperheet-toimintamallia. Ajalla 1.9.2015–

31.12.2016 Voimaperheet kyselyseulan täytti 614 perhettä ja heistä vanhempainvalmennuksen on osallistumassa tai sen on suorittanut 56 perhettä.

Ison Omenan ja Auroran neuvoloiden rakennushankkeet valmistuivat elokuussa 2016. Ison Omenan neuvolan palvelukonseptiin kuuluvat ilta- ja lauantavastaanotot sekä laajennettu avoneuvolatoiminta. Uudistettua perhevalmennusta laajennettiin.

Syyskuun alusta kaikki koulu- ja opiskeluterveydenhuollon lääkäripalvelut on tuotettu perhe- ja sosiaalipalveluista. Asetuksen mukaisten käyntien lisäksi tarjottiin myös erityisen tuen tarpeen käyntejä. Perusopetuksessa olevat alaikäiset turvapaikanhakijat tulivat lakisääteisen kouluterveydenhuollon piiriin.

Lapsiperheiden kotipalvelun ja perhetyön kysyntä tasaantui hieman, käynti- ja asiakasmäärät pysyivät lähes edellisvuoden tasolla. Kotipalvelussa otettiin käyttöön sähköinen palveluseteli. Kotipalvelun lastensuojeluasiakkaisiin keskittyvän ns. Lasu-tiimin toiminta vakiintui ja sen myötä lastensuojelusta kotipalveluun ohjautuneitten asiakkaitten lukumäärä kasvoi (65 perhettä v. 2015, 119 perhettä v. 2016). Perhetyössä tukiperhettä hakevien perheitten määrä kasvoi merkittävästi.

Ryhmätoiminta oli vilkasta. Vuoden aikana järjestettiin 81 hoidollista ja kuntouttavaa ryhmää (n. 1 500 asiakasta), 1026 terveyttä ja hyvinvointia edistävää ryhmää (n. 12 400 osallistumiskertaa), 164 pop in – pop out -tyyppistä ryhmää, joissa jaettiin tietoa tietyistä teemoista (n. 7 500 osallistumiskertaa) sekä 8 asiakkaita osallistavaa palvelujen kehittämissuorityhmää (27 asiakasta). Kerätyn tiedon perusteella osallistujat olivat erittäin tyytyväisiä ryhmätoimintaan ja hoidolliset ryhmät tuottivat hyvinvointi-työtyä keskimäärin tulostavoitteen mukaisesti. Aikuisten sosiaalipalveluilla oli monipuolisin ryhmätarjonta. Terveystieteiden ja lapsiperheiden perhetyö tuotti 98 % terveyttä ja hyvinvointia edistäviä ryhmistä, lastensuojelu tuotti 88 % palvelujen kehittämissuorityhmistä ja lasten terapiapalvelut tuottivat 78 % hoidollisista ryhmistä. Vammaispalveluilla ei ollut ryhmämuotoista palvelua.

Talous ja talouden tasapainottamis- ja tuottavuusohjelma

1000 EUR	Talousarvio 2016	Muutokset/ Korotukset	Muutettu TA 2016	Toteuma 31.12.2016	Poikkeama 2016
Toimintatulot	42 308	5 300	47 608	47 034	-574
Toimintamenot	-257 539	-13 957	-271 496	-270 434	1 062
Toimintakate	-215 231	-8 657	-223 888	-223 400	488

Tulosityksikön toimintatulot kasvoivat 3,3 milj. euroa eli noin 7,5 prosenttia edellisestä vuodesta. Tulokehityksen kasvu johtuu pääosin pakolaisista ja paluumuuttajista saaduista valtionkorvauksista. Muutettuun talousarvioon nähden pakolaismäärän kasvu jäi kuitenkin arvioitua alhaisemmaksi ja tulot alittuivat 0,6 milj. euroa.

Toimintamenot kasvoivat 6,5 prosenttia edellisvuoden tilinpäätöksestä päättyen 270,4 milj. euroon (kasvuja noin viisi prosenttia alkuperäiseen talousarvioon nähden).

Toimintakate heikkeni 8,2 milj. euroa alkuperäiseen talousarvioon nähden. Edellisvuoden tilinpäätökseen verrattuna toimintakate kasvoi 6,3 prosenttia.

Tulosityksikön suurimmat toimintameno-lytykset johtuivat vammaispalveluista. Vammaispalvelujen kokonaislytys oli 3,1 milj. euroa, josta suurimmat lytykset kohdistuvat henkilökohtaiseen avustajatoimintaan (1 milj. euroa), asumispalveluihin (0,9 milj. euroa) sekä työ- ja päivätoimintaan (1,6 milj. euroa). Työ- ja päivätoimintaan sisältyvän ja sivistystoimen järjestämien koululaisten ja opiskelijoiden iltapäivähoidon kustannukset nousivat 144 prosenttia edellisestä vuodesta. Vaikeavammaisten kuljetuspalvelutukimatkoja tehtiin 0,6 prosenttia edellisvuotta enemmän. Kasvu pieneni edelliseen vuoteen verrattuna. Toimintavuonna käynnistyi uusi ympärivuorokautisen asumispalveluyksikkö Pellakseen. Yksikkö tarjoaa asumispalvelua mm. laitoshoidossa aiemmin olleille

kehitysvammaisille henkilöille. Laitoshoitoasiakkaiden määrä väheni 29:ään. Henkilökohtaisen avun kokonaisasiakasmäärä kasvoi edelleen (+10,6 prosenttia) ja palveluseteli oli yhä useamman asiakkaan yhtenä järjestämistapana.

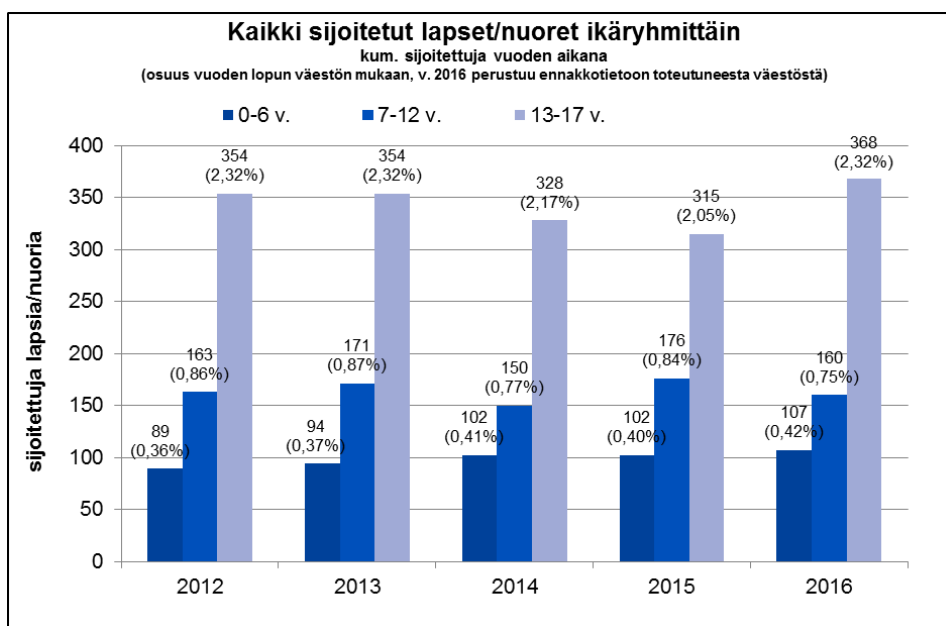
Työttömien työnhakijoiden määrä kääntyi laskuun syksyllä, joulukuussa työttömiä työnhakijoita oli 14 336, mikä on 3,8 prosenttia vähemmän kuin edellisvuonna. Pitkäaikaistyöttömien määrä kääntyi myös laskuun syksyllä. Vuoden aikana oli kuitenkin 17 prosenttia enemmän pitkäaikaistyöttömiä, mikä lisäsi työmarkkinatuen menoja. Työmarkkinatuen menot kasvoivat 12,6 prosenttia vuoteen 2015 nähden. Määrärahojen ylitys oli 2,1 milj. euroa.

Alaikäisinä tulleiden turvapaikanhakijoiden ja pakolaisten määrä kasvoi 37 prosenttia. Maahanmuuttajapalvelujen toimintamenot kasvoivat 2,8 milj. euroa. Valtio korvaa kustannukset täysimääräisesti. Maahanmuuttajaväestön kasvu näkyi kaikissa perhe- ja sosiaalipalveluissa. Vieraskielisten osuus asiakkaista esim. lasten terapiapalveluissa oli 27 prosenttia ja lastensuojelussa 14,2 prosenttia. Vieraskielisen väestön osuus palvelujen käyttäjistä on kasvanut ja asettaa omat haasteensa palvelujen järjestämiseen. Vieraskielisen väestön palvelutarve on usein erilainen kuin kantaväestön sekä tulkkaustarpeen että palvelujen sisällön ja keston näkökulmasta.

Palvelurakenteen keventäminen jatkui lastensuojelupalveluissa suunnitellusti. Lastensuojelun asiakkaiden määrä väheni ja oli vuoden lopulla 4,7 prosenttia alaikäisestä väestöstä. Sosiaalihuoltolain mukaisia varhaisemman vaiheen lapsiperheiden sosiaalityön palveluja saaneiden määrä kasvoi noin 50 prosenttia edellisestä vuodesta ja lastensuojeluasiakkaiden määrä vastaavasti väheni neljänneksellä. Laitoshoidon kustannukset pienenevät ja kotiin vietävien palveluiden tarpeen kasvu jatkui.

Kiireellisten sijoitusten määrä erityisesti nuorten ikäryhmässä kasvoi. Valtuustokauden tavoitteen saavuttaminen edellyttää tähänastista suurempaa yhteistyötä sivistystoimen ja nuorten ja aikuisten päihde- ja mielenterveyspalveluiden kanssa jo ennen nuorten tilanteiden kriisiytymistä.

Vuonna 2016 sijoitettiin kiireellisesti 195 lasta ja nuorta, mikä on noin 6 prosenttia vähemmän kuin edellisenä vuonna. Uusien huostaanottojen määrä on vähentynyt selkeästi vuodesta 2010 alkaen. Viime vuonna tehtiin 64 uutta huostaanottoa, mikä on 40 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2010. Sijaishuollossa lapsia oli 635 lasta (593 v. 2015). Kokonaismäärän kasvusta huolimatta sijaishuollon vuorokaudet vähenivät 3 prosenttia edellisestä vuodesta. Perhehoidon osuutta sijaishuollosta ei onnistuttu tarkasteluvuonna kasvattamaan.

Toimeentulotuen määrärahoja säästyivät lähes 2,3 milj. euroa asiakasmäärän kasvusta huolimatta. Toimeentulotuesta on siirtynyt kustannuksia tuettuun asumiseen, jossa määrärahavaraus on ollut lähtökohtaisesti liian pieni. Toimeentulotuen määrärahojen säästöön vaikuttaa myös joulukuun poikkeuksellisen pieni toteuma.

Talousarviomuutokset:

Kaupunginvaltuusto korotti 12.12.2016 perhe- ja sosiaalipalvelujen määrärahoja 1 000 000 euroa. Korotus kohdistui vammaisten palvelujen sivistystoimelta ostamiin palveluihin; laskutuksen piiriin tuli palveluja, joista aikaisempina vuosina ei ollut laskutettu. Lisäksi kaupunginvaltuusto vähensi tulosityksikön tuloarvioita -1 700 000 euroa.

Kaupunginjohtaja siirsi 17.3.2016 perhe- ja sosiaalipalveluihin Osallistuva Espoo-mallin menoihin 23 000 euroa, 22.3.2016 Työrasti Espoo-hankkeelle 264 000 euroa, 14.6.2016 nuorten työllistämiseen 125 000 euroa, 22.8.2016 tuki- ja velvoitetöylyllistämiseen 2 100 000 euroa, 29.8.2016 maahanmuuttajien rekrytointimallin ja urapalvelujen menoihin 34 206 euroa, rekrytoivaan oppisopimuskoulutukseen ja TyörastiEspoo-hankkeelle 529 000 euroa, 5.10.2016 rekrytoivaan oppisopimuskoulutukseen 455 000 euroa, 14.10.2016 kesätyöntekijöiden palkkausmenoihin 9 872 euroa sekä innovaatiokilpailun palkintorahan 500 euroa, 12.12.2016 hän siirsi tulosityksikköön henkilöstörahoja 32 601 euroa.

Toimialajohtaja siirsi 1.1.2016 perhe- ja sosiaalipalveluihin tulosityksikköön sinne siirretyn toimistohenkilökunnan palkkausmäärärahat 293 943 euroa, 23.3.2016 perhe- ja sosiaalipalveluista esikuntaan neljän työntekijän palkkausmäärärahat 202 051 euroa, esikunnasta tulosityksikön ”Tajua Mut”-toimintaan 87 300 euroa, turvapaikanhakijoiden määrän kasvusta johtuviin menoihin 250 300 euroa sekä korotti tuloarviota 305 900 euroa, 30.9.2016 hän siirsi tulosityksikköön koulu- ja opiskelijaterveydenhuoltoon terveystoimien siirrettyjen lääkäreiden palkkausmäärärahat 260 063 euroa sekä 27.10.2016 terveydenhoidon ja lapsiperheiden perhetyön, aikuisten sosiaalipalvelujen ja vammaisten palvelujen tehtävälueille yhteensä 2 000 000 euroa, turvapaikanhakijoiden määrän kasvusta johtuviin menoihin 6 694 100 euroa sekä korotti tuloarviota 6 694 100 euroa.

3.5 Esikunta

Toiminta, keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Talouden ja hallinnon tulosalueen uudistamista ja tehostamistoimia jatkettiin ja henkilöstömenot laskivat hallinnollisissa tehtävissä. Kehittämisen tulosalueella käynnistettiin sähköisiä palveluja kehittävä valtakunnallinen ODA-hanke. Päivittäisjohtamisen kehittämisen tukea ja toiminnan lean-valmennuksia laajennettiin kaikissa tulosityksiköissä.

Talous ja talouden tasapainottamis- ja tuottavuusohjelma

1000 EUR	Talousarvio 2016	Muutokset/ Korotukset	Muutettu TA 2016	Toteuma 31.12.2016	Poikkeama 2016
Toimintatulot	7 400	-7 000	400	422	22
Valmistus omaan käyttöön		0		44	44
Toimintamenot	-21 715	10 299	-11 416	-9 933	1 484
Toimintakate	-14 315	3 299	-11 016	-9 466	1 550

Esikunnan tulot ylittivät muutetun talousarvion noin 0,1 milj. eurolla.

Menot alittivat muutetun talousarvion noin 1,5 milj. eurolla. Toimintakate oli 1,6 milj. euroa ylijäämäinen muutettuun talousarvioon nähden.

Ulkoisista ja sisäisistä palvelujen ostoista säästy noin 1,0 milj. euroa, suurinta alitus oli ICT-hankinnoissa. Henkilöstökuluista säästy noin 0,5 milj. euroa.

Talousarviomuutokset:

Kaupunginjohtaja siirsi 16.3.2016 esikuntaan 100 000 euroa omaehtoisen kotoutumisen tuki -toimenpiteen toteuttamista varten ja 11.8.2016 päätöksellä 12 927 euroa sekä 12.12.2016 päätöksellä 16 158 euroa maahanmuuttajien rekrytointimalliin.

Perusturvajohtaja siirsi 21.12.2015 päätöksellään esikunnan palveluyksikön toimistohenkilökunnan ja vakanssit tuloyksiköille 1.1.2016 alkaen yhteensä 769 449 euroa. Perusturvajohtaja teki 26.1.2016 vakanssin siirron määrärahoineen esikunnasta terveystalouteen yhteensä 29 412 euroa.

Perusturvajohtaja siirsi päätöksillään 23.3.2016 ja 27.10.2016 talousarvion sitovuussääntöjen mukaisia toiminnan uudelleen järjestämisestä aiheutuvia määrärahoja tuloyksiköille yhteensä 9 831 000 euroa ja tuloarviota 7 000 000 euroa sekä määrärahaa esikuntaan 202 051 euroa.

3.5 Investointien toteutuminen

Sosiaali- ja terveystoimi, aineettomat hyödykkeet

1000 EUR	Talousarvio 2016	Muutokset/ Korotukset	Muutettu TA 2016	Toteuma 31.12.2016	Poikkeama 2016
Menot	3 000	-3 000	0	44	44
Netto	3 000	-3 000	0	44	44

Espoon uuden sairaalan ICT-hankinnat toteutettiin alkuperäisestä suunnitelmasta poiketen palveluostoina HUS:lta. Näin ollen investointien 3 milj. euron valmistus omaan käyttöön -erä jäi käyttämättä.

Talousarviomuutokset:

Valtuusto päätti 12.12.2016 vähentää valmistus omaan käyttöön -erästä 2 600 000 euroa ja siirtää 400 000 euroa EUS ICT -määrärahaa vanhustenpalvelujen käyttötalouteen.

Sosiaali- ja terveystoimi, koneet ja kalusto

1000 EUR	Talousarvio 2016	Muutokset/ Korotukset	Muutettu TA 2016	Toteuma 31.12.2016	Poikkeama 2016
Tulot		0		61	61
Menot	12 465	0	12 465	3 735	-8 730
Netto	12 465	0	12 465	3 674	-8 791

Espoon uuden sairaalan kone- ja laiteinvestointeja toteutui vuonna 2016 noin 2,7 milj. eurolla (TA2016 10,7 M€). Muiden kone- ja kalustoinvestointien osalta toteuma on 1,1 milj. euroa.

4 Henkilöstökertomus

4.1 Henkilöstömäärä

Vakituisen henkilöstön määrä ei kasvanut vuoden 2016 aikana. Määräaikaisen henkilöstön määrä kasvoi pakolais- ja maahanmuuttajapalveluissa ja työllisyyspalveluissa, joissa tarvittiin lisäresurssia palvelutarpeen lisääntymisen vuoksi, sekä vanhusten palveluissa, joissa määräaikaista henkilöstä tarvittiin tukemaan uuden Espoon sairaalan käyttöönottoa.

Henkilöstön hyvinvointi on Kunta10-tutkimuksen mukaan hieman parempi kuin vuonna 2014. Työyhteisöjen ja johtamisen tulokset ovat parantuneet merkittävästi, kun taas työaikojen hallintaan liittyvät asiat näyttävät heikointa tulosta. Työyhteisöjen tavoitteellisuus, sosiaalinen pääoma ja kohtelun oikeudenmukaisuus, jotka ovat tutkimusten mukaan yhteydessä terveyteen, ovat hyvällä tasolla.

4.2 Ketterää kehittämistä ja täydenniskoulutusta

Osaamista kehitettiin sosiaali- ja terveystoimen tavoitteiden mukaisesti. Painopistealueita olivat johtamis- ja kehittämisosaamisen sekä sähköisiin työtapoihin liittyvän osaamisen vahvistaminen. Tulosityksiköiden johtoryhmille järjestettiin kaksi yhteistä SOTET-johdon foorumia, joissa keskusteltiin ajankohtaisista haasteista ja onnistumisista. Lisäksi esimiehet osallistuivat koko kaupungin yhteiseen Esimiesareenaan. Tulosityksiköiden ja esikunnan johtoryhmät olivat mukana espoolaisen johtamisen kehittämishankkeessa (ESJO).

Ketteräksi kehittäjäksi -valmennuksissa kehitettiin asiakasprosesseja; valmennuksiin osallistui kymmenen työyksikköä. Lisäksi edistettiin Lean-oppien mukaista johtamista ja kehittämistä pilotoimalla viidessä työyksikössä toimialan strategia-timanttiin pohjautuvaa visuaalisen johtamisen tulostaulua. Ketterän kehittämisen festareiden pääteema oli palvelujen digitalisaatio. Tämän lisäksi henkilöstölle järjestettiin kaupunkitasoisia sähköisen asioinnin työpajoja ja luentoja.

Henkilöstökoulutuksen yhteisiä teemoja olivat edellisten lisäksi maahanmuuttoasiat, sähköinen asiointi, tietosuoja, potilasturvallisuus, riskien arviointi ja esimiesten työsuojeluvastuu. Lisäksi henkilöstö osallistui sosiaali- ja terveydenhuollon täydenniskoulutusvelvoitteiden mukaisiin koulutuksiin.

[Henkilöstöön liittyvät tunnusluvut, liite 8](#)

5 Päätöksenteko

Sosiaali- ja terveyslautakunta ohjaa ja valvoo tehtäväalueensa toimintaa valtuuston ja kaupungin-hallituksen päätösten mukaisesti. Lautakunta huolehtii kaupungin sosiaali- ja terveydenhuollosta, raittiustyöstä, maahanmuuttajien kotouttamiseen liittyvistä sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävistä, talous- ja velkaneuvonnasta sekä sosiaalisesta luototuksesta. Lisäksi lautakunta huolehtii seudullisesta ympäristöterveydenhuollosta yhteistyössä Kirkkonummen kunnan ja Kauniaisten kaupungin kanssa. Lautakuntaan kuului 13 jäsentä.

Jäsen

Johanna Värmälä, pj. (SDP)
Marika Niemi, vpj. (Kok)
Henrik Haapajärvi (SDP)
Leo Hiltunen (PerusS/Sit)
Teemu Hokkanen (Vihr)
Stig Kankkonen (SFP)
Hanna Konttas (Kok)
Jussi Koskinen (Kok)
Pinja Nieminen (Vihr)
Johanna Paattiniemi (Kok)
Veera Ruoho (PerusS/Sit)
Heikki Seppä (Kok)
Jaana Wessman (Vas)

Henkilökohtainen varajäsen

Sari Turka (SDP)
Sari Palojoki (Kok)
Yrjö Lyytinen (SDP)
Saana Lehto (PerusS/Sit)
Henna Ruusu (Vihr)
Nina af Hällström (SFP)
Pia-Tiina Bjong (Kok)
Jukka Pelkonen (Kok)
Kimmo Surakka (Vihr)
Valto Meriläinen (Kok)
Maija Saimalahti (PerusS/Sit)
Jani Rämäkkö (Kok)
Jukka Karhula (Vas)

Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa oli Mia Laiho (Kok), varaedustajanaan Ville Lehtola (Kok). Lisäksi lautakuntaan kuului henkilöstön ja nuorisovaltuuston edustaja. Esittelijöinä toimivat perusturvajohtaja ja tulosityksiköiden johtajat. Lautakunta kokoontui 12 kertaa ja teki 99 päätöstä.

Sosiaali- ja terveyslautakunnan alaisuudessa toimivat sosiaali- ja terveyspalvelujen jaosto ja yksilöasioi-den jaosto. Sosiaali- ja terveyspalvelujen jaoston tehtävänä on seurata palvelujen laatua ja huolehtia yhteistyöstä eri palvelutuottajien kanssa. Jaostolla on myös mahdollisuus tehdä lautakunnalle ehdotuksia sosiaali- ja terveyspalvelujen painopisteistä, palveluiden tasavertaisesta saatavuudesta, palvelutasosta sekä palvelujen kehittämisestä. Jaostossa on yhdeksän jäsentä ja jokaisella on henkilökohtainen varajäsen. Jaoston puheenjohtajana toimi Johanna Paattiniemi (Kok). Sosiaali- ja terveyspalvelujen jaosto kokoontui 6 kertaa ja käsitteli 12 asiaa.

Yksilöasioiden jaosto tekee yksilöä koskevat päätökset, käsittelee muutoksenhakua koskevat asiat ja toimii tartuntatautilain mukaisena alustusviranomaisena yksittäistä henkilöä koskevissa asioissa. Jaos-tossa on seitsemän jäsentä ja jokaisella henkilökohtainen varajäsen. Jaoston puheenjohtajana toimi Jaana Wessman (Vas). Yksilöasioiden jaosto kokoontui 14 kertaa ja käsitteli 326 asiaa.

Sosiaali- ja terveystoimen johtajana toimi perusturvajohtaja Juha Metso. Toimialan johtoryhmään kuuluivat lisäksi perhe- ja sosiaalipalvelujen johtaja Marja-Leena Remes, vanhusten palvelujen johtaja Matti Lyytikäinen, Terveyspalvelujen johtaja Eetu Salunen (30.3.2016 saakka, sen jälkeen sijaisena Eija-Inkeri Kailassuo), talous- ja hallintojohtaja Markus Syrjänen, kehittämisjohtaja Tuula Heinänen ja viestintäpäällikkö Outi Huida.

Liite 1. Tilastoa espoolaisista

Vuoden 2016 aikana espoolaisten määrä kasvoi 4 720 hengellä ja asukasmäärä oli 274 522 henkeä 1.1.2017 (ennakkotieto).

- Ruotsinkielisiä oli 20 091 eli 7,3 prosenttia väestöstä
- Vieraskielisiä oli 42 180 henkeä eli 15,4 prosenttia
- 0–6-vuotiaita lapsia oli 25 686 eli 9,4 prosenttia väestöstä
- 75 vuotta täyttäneitä oli 14 888 henkeä eli 5,4 prosenttia
- Eniten kasvoivat Espoon keskuksen ja Espoonlahden alueet.

Väestö ja väestömuutos alueittain:

	Väestö 1.1.2016	Väestöennuste 1.1.2017	Muutos 2016–2017	Väestöennuste 1.1.2018	Muutosennuste 2017–2018
Koko Espoo	269 802	274 522	4 720	278 600	4 078
Leppävaara	66 927	67 723	796	68 773	1 050
Tapiola	45 083	45 952	869	45 852	-100
Matinkylä-Olari	39 213	40 322	1 109	41 080	758
Espoonlahti	53 522	54 178	656	55 243	1 065
Espoon keskus	59 824	60 674	850	62 230	1 556
Muut	5 233	5 673	440	5 422	-251

Lähteet:

Tilastokeskus

Espoon kaupungin väestöennusteet

Vuoden 2016 lopussa Espoon työttömyysaste oli 0,5 prosenttiyksikköä alhaisempi kuin vuotta aiemmin. Vuoden 2015 loppuun verrattuna työttömiä oli 3,8 prosenttia vähemmän, alle 25-vuotiaita työttömiä 4,2 prosenttia vähemmän ja pitkäaikaistyöttömiä 1,7 prosenttia vähemmän. Avoimia työpaikkoja oli 5,1 prosenttia vähemmän kuin vuotta aiemmin.

- työttömiä 14 336, työttömyysaste 10,3 prosenttia, koko maassa 13,6 prosenttia
- alle 25-vuotiaita työttömiä 1387
- 50 vuotta täyttäneitä työttömiä 5046
- naisia 45,9 prosenttia työttömistä
- pitkäaikaistyöttömiä eli vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä olleita 5922 eli 41,3 prosenttia työttömistä
- Espoon työ- ja elinkeinotoimistossa oli 1366 avointa työpaikkaa.

Lähde: TEM:n työnvälitystilasto. Työttömyyslukuissa ovat mukana sekä työttömät että lomautetut.

Liite 2. Tulostavoitteiden toteutuminen

Resurssit ja johtaminen

Päämäärä: Kaupunkikonsernin talous on tasapainossa. Osaava ja uudistuskykyinen henkilöstö kehittää palvelujen laatua ja tuottavuutta.

Valtuustokauden tavoitteet: Espoo toimii edelläkävijänä kunnallisten palvelujen tuottavuuden ja vaikuttavuuden parantamisessa. Johtaminen, esimiestyö ja työtyytyväisyys kehittyvät ja ovat hyvällä tasolla. Talouden liikkumavara säilyy ja rahoitusasema on tasapainossa.

Valtuustokauden tavoite	Tulostavoite / tavoite	Seuranta 31.12.2016
Työn tuottavuus Sote-palveluissa paranee	Tuottavuus paranee vähintään 1,0 %	<p>Kotihoidon asiakaspalvelutunnin hinta 1-12/2015: 72,32 €/h (defl. v. 2016 rahan arvoon) 1-12/2016: 70,89 €/h</p> <p>Muutos: -1,90 %</p> <p>Tulostavoite toteutui.</p> <p>Lastensuojelun asiakaskohtaiset kokonaiskustannukset (sis. sosiaalihoitolaime mukaiset asiakkaat ja kustannukset): 1-12/2015: 9 179 € (defl. v. 2016 rahan arvoon) 1-12/2016: 9 270 € (+1 %)</p> <p>Tulostavoite ei toteutunut.</p> <p>Terveysasemakäynnin hinta 1-12/2015 70.0 € (defl. v. 2016 rahan arvoon) 1-12/2016 68.0 €</p> <p>Muutos % - 3,1</p> <p>Tulostavoite toteutui.</p>
	Keskeiset TATU-ohjelmaan liittyvät Sosiaali- ja terveystoimen toimenpiteet ovat toteutuneet.	
	Toimialan toimintakate on vähintään alkuperäisen talousarvion mukainen - 719,4 milj. euroa	<p>Toimintakate Alkuper. TA -719,4 milj. eur TP 2016 - 707,5 milj. eur</p> <p>Tulostavoite toteutui.</p>
	Tilakustannukset/asukas alenevat 1 % edellisestä vuodesta.	<p>2015: 94,50 €/asukas 2016: 103,24 €/asukas (+ 9,2 %)</p> <p>Espoon uuden sairaalan vuokrat kasvattavat toimialan vuokria.</p> <p>Tulostavoite ei toteudu</p>
HUS:n tuottavuus kasvaa vähintään 1,5 % / vuosi	Espoon erikoissairaanhoidon menojen kasvua hillitään. Palvelusopimuksen deflatoitu arvo asukasta kohti laskee 1,5%.	<p>HUS:n palvelusopimus €/asukas Vuoden 2015 ylijäämän hyvitys 8,9 milj. € saatu 6/2016, ja vuoden 2016 hyvitys 14,0 milj. saatu 1/2017</p> <p>1-12 2015 942 €/asukas 1-12 2016 857 €/ asukas</p>

Valtuustokauden tavoite	Tulostavoite / tavoite	Seuranta 31.12.2016
		<p>Muutos -9,0% HYVITYS HUOMIOITUNA VUODELLE 2015* 1-12 2015 menot ovat 914 €/asukas, kun huomioidaan 2015 hyvitys 1-12 2016 menot ovat 890 €/asukas, kun menoista poistetaan vuoden 2015 hyvitys Muutos -2,7 % Tulostavoite toteutui.</p>
Espon sosiaali- ja terveystoimen houkuttelevuus työvoimavajealojen ammatteihin paranee	Kelpoisuuden täyttävien hakijoiden määrä kasvaa työvoimavajealoilla.	<p>Lääkärit 1-12/2015 1,4. Lääkärit 1-12/2016 1,9. Sosiaalityöntekijät 1-12/2015 1,7. Sosiaalityöntekijät 1-12/2016 1,5. Hammashoitajat 1-12/2015 6,5. Hammashoitajat 1-12/2016 7,7. Sairaanhoitajat 1-12/2015 10,2. Sairaanhoitajat 1-12/2016 14,9. Tavoite toteutuu lääkärin, hammashoitajien ja sairaanhoitajien osalta, mutta ei sosiaalityöntekijöiden osalta.</p>
	Vaihtuvuus vähenee työvoimavajealoilla.	<p>Lääkärit 31.12.15 7,25%. Lääkärit 31.12.16 4,83 %. Sosiaalityöntekijät 31.12.15 4,86% Sosiaalityöntekijät 31.12.16 8,28% Sairaanhoitajat 31.12.15 6,38% Sairaanhoitajat 31.12.16 6,00% Hammashoitajat 31.12.15 4,72% Hammashoitajat 31.12.16 3,17% Tavoite toteutuu lääkärin, sairaanhoitajien ja hammashoitajien osalta, mutta ei sosiaalityöntekijöiden osalta.</p>
	Työhyvinvointimatriisin lukuarvo kasvaa vähintään yhden yksikön vuoden 2015 arvoon verrattuna.	<p>Tyhymatriisin lukuarvo 2016 on 66,1 (2015 lukuarvo on 67,6) Tavoite ei toteudu.</p>
	Terveysperusteisia poissaoloja on enintään 13 pv/htv (Vuoden 2012 lähtöarvo on 18,3 päivää/htv) (tavoiteltava alenema vuoteen 2012 verrattuna on 20 %)	<p>Terveysperusteisia poissaoloja tammi-joulukuussa 2015 on ollut 16,8 päivää/htv. Tavoite tammi-syyskuulle 2016 on 14,6 päivää/htv. Toteuma tammi-joulukuussa 2016 on 17,3 päivää/htv. Toimialalla seurataan myös lyhyitä (1-3 päivää) sairauspoissaoloja. Tavoite ei toteudu.</p>
Maahanmuuttajataustaisten työntekijöiden osuus henkilöstöstä kasvaa	Maahanmuuttajataustaisten työntekijöiden osuus henkilöstöstä kasvaa.	<p>Maahanmuuttaja taustaisen henkilöstön osuus henkilöstöstä tammi-joulukuussa 2015 oli 8,86 %. Maahanmuuttaja taustaisen henkilöstön osuus henkilöstöstä tammi-joulukuussa 2016 oli 8,56 %. Tavoite ei toteutunut.</p>
	Henkilötyön tuottavuus paranee 1,0 %.	<p>1-12/2015 henkilötyövuodet ovat 3222,0. 1-12/2016 henkilötyövuodet ovat 3644,4. (Tavoitetasolla henkilötyövuodet olisivat enimmillään 3240,8). Tavoite ei toteudu.</p>

Asukkaat ja palvelut

Päämäärä: Espoolaiset ovat aktiivisia ja omatoimisia huolehtien itsestään, läheisistään ja lähiympäristöstään, mutta kukaan ei jää tukea vaille, mikäli voimat eivät riitä. Espoo järjestää palvelut asukaslähtöisesti yhteistyössä kuntalaisten kanssa.

Valtuustokauden tavoitteet: Palveluvalikoima muodostaa ennaltaehkäisevien, terveys- ja hyvinvointieroja kaventavien, varhaisen puuttumisen, kuntalaisten omatoimisuutta tukevien ja asiakkaan valinnanvapautta lisäävien palvelujen kokonaisuuden. Palveluja ja lähiympäristöä kehitetään yhteistyössä kuntalaisten kanssa. Palveluja tuotetaan yhteistyössä kumppaneiden kanssa, eri palvelukanavat mahdollistavat palvelujen saatavuuden ja saavuttamisen. Espoo toimii edelläkävijänä kansallisen palveluväylän kehittämisessä ja käyttöönotossa.

Valtuustokauden tavoite	Tulostavoite / tavoite	Seuranta 31.12.2016
Terveysasemien palvelukyky paranee	Odotusaika kiireettömälle vastaanotolle on korkeintaan 17 pv.	Kiireetön aika T3: Tammi 15 pv Helmi 19 pv Maalis 24 pv Huhti 19 pv Touko 16 pv Kesä 15 pv Heinä 15 pv Elo 12 pv Syys 13 pv Loka 15 pv Marras 19 pv Jouluku 27 pv Tulostavoite toteutui (tavoite kaupunkitasoisesti enintään 17 pv lokakuussa).
Ikäihmiset saavat apua ja kuntoutusta niin että he pystyvät asumaan kotonaan	Kotona asuvien 75-vuotta täyttäneiden osuus on vuoden lopussa vähintään 92,3 %.	Kotona asuvien 75 vuotta täyttäneiden %-osuus 91,9 % 2015 92,5 % 2016 Tulostavoite toteutui.
Tarve lasten ja nuorten kiireellisiin sijoituksiin vähenee, erityisenä kohderyhmänä 13-17 vuotiaat.	Sijoitettuina olevien lasten ja nuorten osuus ikäluokasta on pienempi kuin vuonna 2015.	0-12 v ja 13-17 v sijoitetuttujen lasten ja nuorten osuus vuoden keskiväestöstä, kum. 0-12 v: 1 – 12 /2015: 0,61% (kiireellisesti sijoitettujen osuus 0,24%) 1 – 12 /2016: 0,57% (kiireellisesti sijoitettujen osuus 0,14%) 13-17 v: 1 – 12 /2015: 2,08% (kiireellisesti sijoitettujen osuus 0,65%) 1 – 12 /2016: 2,39% (kiireellisesti sijoitettujen osuus 0,83%) Sijoitettujen ja kiireellisesti sijoitettujen lasten ja nuorten osuus on vähentynyt 0-12 -vuotiaiden ikäluokassa ja kääntynyt kasvuun 13-17 -vuotiaiden ikäluokassa. Tulostavoite ei toteutunut.
	Palvelujen digitalisointia lisätään ja käyttöä edistetään	Toimeentulotuen sähköisten hakemusten osuus

Valtuustokauden tavoite	Tulostavoite / tavoite	Seuranta 31.12.2016
	kustannusvaikuttavasti.	<p>12/2015: 34,7 % (vuoden keskiarvo 35,7 %)</p> <p>12/2016: 20,1 % (vuoden keskiarvo 40,5 %) Tavoite ei toteudu</p> <p>Lastenneuvoloiden sähköisten ajanvarausten osuus</p> <p>12/2015: ei vertailutietoa (seuranta 2016 alk.)</p> <p>12/2016: 24,1 % (vuoden keskiarvo 23,8 %) Tavoite ei toteudu</p> <p>Terveysasemien sähköinen ajanvaraus (rokotukset, ompeleet)</p> <p>1-12 2016 ajalla tehty 39 % (16 367 kpl/41 636 kpl)</p> <p>Terveysasemilla tavoitteena ollut yli 50 % ko. ajanvarauksista sähköisiä. Tavoite ei toteutunut</p>

Elinvoima, kilpailukyky ja kestävä kehitys

Päämäärä: Kaupunki on kansainvälisesti houkutteleva ja kiinnostava. Osaavat ihmiset, yrittäjät ja kaikenkokoiset yritykset juurtuvat Espooseen.

Valtuustokauden tavoitteet: Espoon vetovoimaisuus kansainvälisesti kiinnostavana osaamisen sekä tieteen, taiteen ja talouden innovaatioympäristönä kehittyä. Osana metropolialuetta Espoon verkostomaista kaupunkirakennetta kehitetään taloudellisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestäväksi. Palvelukeskittymien saavutettavuutta joukkoliikenneyhteyksin parannetaan. Kaupunkikeskuksia kehitetään niiden omiin vahvuuksiin tukeutuen viihtyisiksi ja sujuviksi asumisen, asiointin, työssäkäynnin ja vapaa-ajan kohtaamispaikoiksi. Torjutaan segregatiota ja vastataan espoolaisten erilaisiin asumistarpeisiin tarjoamalla edellytykset edulliselle ja monimuotoiselle asuntotuotannolle ja tonttitarjonnalle. Yrittäjyyteen ja innovatiivisuuteen kannustava Espoo rakentaa hyvinvointia ja vaurautta metropolialueelle ja koko Suomeen.

Valtuustokauden tavoite	Tulostavoite / tavoite	Seuranta 31.12.2016
Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestämisessä luodaan kustannusvaikuttavia tapoja lisätä omaa tuotantoa täydentävää järjestö- ja yritystoimintaa.	Palvelusetelin käyttökohteet lisääntyvät ja käytön volyymi (€, kpl) kasvaa	<p>Perhe- ja sosiaalipalvelut (myönnettyjen palvelusetelien määrää pystytään seuraamaan vain manuaalisesti. Asiakasmäärä ja kirjanpidon toteuma saadaan järjestelmistä):</p> <p>Lapsiperheiden perhetyö: 1-12/2015 522 asiakasta, 279 760 € 1-12/2016 434 asiakasta, 223 381 €</p> <p>Vammaisten palvelut (henkilökohtainen apu, päätöksen omaavat asiakkaat): 1-12/2015 333 asiakasta (käyttäneitä 276), 1 540 598 € 1-12/2016 409 asiakasta (käyttäneitä 357), 2 470 040 €</p> <p>Palvelusetelien käyttö on kokonaistarkastelussa lisääntynyt perhe- ja sosiaalipalveluissa.</p> <p><i>Vanhustenpalvelut palveluiden määrä, jossa mahdollisuus käyttää palveluseteliä</i> 1-12/2015 : 6 1-12/2016: 7</p> <p><i>Myönnettyjen palvelusetelien arvo yhteensä:</i> 1-12/2015: -1 842 781 € 1-12/2016: -2 427 511 €</p>

Valtuustokauden tavoite	Tulostavoite / tavoite	Seuranta 31.12.2016
		Tavoite toteutui.
Maahanmuuttajien kotoutuminen ylläpitää kaupungin elinvoimaisuutta sekä turvaa jatkossa työvoiman saatavuuden.	Maahanmuuttajien osuus asiakkaista eri palveluissa vastaa paremmin heidän osuutta väestöstä huomioiden palvelutarpeen erot.	Palveluiden kohdistuminen on selvitetty keskeisissä palveluissa. Tavoite toteutui.
	Varaudutaan turvapaikanhakijoiden määrän kasvun vaikutuksiin kaikissa palveluissa.	Maahanmuuttajayksikön resursseja on kasvatettu vastaamaan kasvanutta asiakasmäärää. Tavoite toteutui.

Liite 3. Tuloslaskelma

	Tilinpäätös 2016	Tilinpäätös 2015
1 000 €		
TOIMINTATUOTOT		
Myyntituotot	23 438	22 040
Maksutuotot	42 629	40 161
Tuet ja avustukset	24 715	23 143
Vuokratuotot	8	25
Muut tuotot	2 311	2 627
YHTEENSÄ	93 101	87 997
TOIMINTAKULUT		
Henkilöstökulut	184 821	177 934
Palvelujen ostot	436 474	435 217
Aineet, tarvikkeet, tavarat	7 802	7 766
Avustukset	100 056	84 637
Vuokrat	1 052	1 132
Muut kulut	2 335	1 199
Muut rahoituskulut	6	7
YHTEENSÄ	732 546	707 892
TUOTOT - KULUT	-639 445	-619 895
PERUSKAUPUNGIN SISÄISET ERÄT		
Myyntituotot	237	259
Vuokratuotot	0	-11
Muut tuotot	9	0
Valmistus oman käyttöön	44	233
YHTEENSÄ	290	481
PERUSKAUPUNGIN SISÄISET ERÄT		
Palvelujen ostot	33 129	49 268
Aineet, tarvikkeet, tavarat	5 371	4 729
Avustukset	0	135
Vuokrat	29 888	26 977
Muut kulut	0	1
YHTEENSÄ	68 388	81 109
SIS. MYYNIT - SIS. OSTOT	-68 098	-80 628
TOIMINTAKATE	-707 543	-700 523

Liite 4. Tulot ja menot toiminnoittain

1 000 €	TULOT			MENOT					
	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016	Tilinpäätös 2016	Erotus Tp2016-Ta2016	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016	Tilinpäätös 2016	Erotus Ta2016-Tp2016	
24 VANHUSTEN PALVELUT									
S40	Ennakoivat palvelut	274	0	274	274	466	207	536	-329
S45	Avopalvelut	0	153	0	-153	285	222	459	-237
S47	Vanhusten omaishoidontuki	188	292	215	-77	4 328	6 252	4 998	1 254
S48	Palvelukeskukset	22	26	21	-5	2 298	2 280	2 260	20
S49	Päivätoiminta	212	130	224	94	1 275	1 377	1 500	-123
S50	Palvelutalot	295	299	328	29	1 938	1 778	1 947	-169
S52	Asumispalvelut (osto)	15 875	16 418	16 953	535	49 157	51 870	51 732	138
S53	Asumispalvelut (oma)	1 326	1 322	1 409	87	9 187	9 518	9 492	26
S55	Aurorakoti	2 477	2 520	2 244	-276	11 786	11 202	11 281	-79
S56	Puolarkoti**	87	0	0	0	747	0	0	0
S57	Hoivakodit	1 249	1 240	1 210	-30	7 169	7 008	6 944	64
S58	Akuuttihoito ja kuntoutus	2 725	2 609	2 144	-465	27 122	25 244	26 679	-1 435
S59	Avosairaanhoidon yksikkö	177	180	158	-22	3 638	4 210	3 483	727
S60	Sosiaalityö ja lääketieteelliset tukipalvelut	10	11	11	0	3 397	3 695	3 112	583
S62	Vanhusten palvelujen hallinto*	6	3 000	10	-2 990	3 362	7 566	3 148	4 418
S63	Asiakasohjauskeskus	4	0	-7	-7	334	638	538	100
S64	Seniorineuvonta ja palveluohjaus**	0	0	0	0	0	0	948	-948
S66	Alueellinen kotihoito	2 821	4 828	2 924	-1 904	22 521	21 719	25 063	-3 344
S67	Kotihoidon keskitetyt palvelut	164	102	149	47	3 327	4 352	2 862	1 490
S68	Tukipalvelut	1 580	1 967	1 521	-446	1 262	1 841	1 318	523
	Espoon uusi sairaala	0	1 000	319	-681	1 607	9 270	8 146	1 124
	Vanhustenpalvelut yhteensä	29 492	36 097	30 107	-5 990	155 206	170 249	166 446	3 803
25 TERVEYSPALVELUT**									
S70	Mtp-akuuttivaihe	104	0	0	0	5 783	0	0	0
S71	Mtp-hoitovaihe	2 051	0	0	0	11 195	0	0	0
S72	Mtp-tukivaihe	716	0	0	0	5 410	0	0	0
S73	Mtp yhteiset kustannukset	6	17	9	-8	1 097	2 253	1 334	919
S74	Avopalvelut	0	157	104	-53	0	4 686	5 040	-354
S75	Eriyispalvelut	0	2 726	2 593	-133	0	17 428	16 352	1 076
S77	Terveysasematoiminta	3 405	3 760	3 154	-606	38 227	39 758	40 321	-563
S78	Muu avosairaanhoido	14	15	15	0	4 453	4 411	4 476	-65
S82	Yritystyöterveys	0	0	1	1	15	30	19	11
S85	Perushoito	5 862	0	0	0	20 959	0	0	0
S86	Erikoishoito	37	0	0	0	2 385	0	0	0
S87	Välinehuolto	0	0	0	0	1 096	0	0	0
S88	Hammashoitolat	0	5 047	5 716	669	0	18 212	17 943	269
S89	Keskitetyt	0	1 223	1 602	379	0	6 835	7 206	-371
S90	Oma erikoissairaanhoido	19	0	0	0	159	0	0	0
S91	Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri	770	410	1 041	631	264 538	261 153	247 709	13 444
S92	Muut erikoissairaanhoidon ostot	19	0	17	17	1 486	1 453	1 410	43
S94	Avokuntoutuspalvelut	795	820	604	-216	4 869	5 473	4 496	977
S95	Terapiapalvelut	158	160	171	11	2 445	2 559	2 464	95
S98	Ympäristöterveydenhuolto	751	660	717	57	1 913	2 019	1 936	83
S99	Terveyspalvelujen yhteiset kustannukset*	130	0	40	40	3 746	4 412	3 416	996
	Terveyspalvelut yhteensä	14 837	14 995	15 784	789	369 775	370 684	354 122	16 562
27 PERHE- JA SOSIAALIPALVELUT									
V16	Lasten ja nuorten terveydenhoito ja lapsiperheiden perhetyö	235	133	225	92	16 665	17 565	17 542	23
V17	Lasten terapiapalvelut	36	12	45	33	8 546	9 169	8 728	441
V22	Lastensuojelun avopalvelut	299	787	342	-445	13 672	14 386	15 028	-642
V23	Lasten erityispalvelut	2 130	1 919	2 144	225	38 091	39 679	38 799	880
V24	Lastensuojelupalvelujen yhteiset menot	1	0	12	12	647	768	708	60
V26	Sosiaali- ja kriisipäivystys	156	151	136	-15	1 191	1 195	1 331	-136
V27	Aikuissosiaalityö	203	175	72	-103	11 186	10 494	12 238	-1 744
V29	Talous- ja velkaneuvontapalvelut	283	274	240	-34	704	706	699	7
V30	Pakolais- ja maahanmuuttajapalvelut	8 298	8 050	9 784	1 734	5 540	4 424	8 308	-3 884
V31	Toimeentulotuki	27 505	26 686	28 955	2 269	54 235	56 200	55 015	1 185
V32	Aikuisten palvelujen yhteiset menot	61	59	28	-31	866	2 678	795	1 883
V34	Vammaissosiaalityö	288	333	763	430	28 160	27 282	29 259	-1 977
V35	Asumispalvelut	1 416	1 527	1 292	-235	31 931	32 114	33 926	-1 812
V36	Työ- ja päivätoiminta	355	302	354	52	10 698	10 590	12 789	-2 199
V37	Vammaispalvelujen yhteiset kustannukset	1	8	10	2	823	928	832	96
V39	Perhe- ja sosiaalipalvelujen hallinto*	100	0	1	1	4 303	4 951	3 988	963
V40	Työllisyyspalvelut	2 389	1 890	2 631	741	26 608	24 409	30 450	-6 041
	Perhe- ja sosiaalipalvelut yhteensä	43 757	42 308	47 034	4 726	253 868	257 539	270 434	-12 895

29 SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMEN									
ESIKUNTA**									
D01	Toimialajohtaja	166	7 000	0	-7 000	472	10 187	298	9 889
D02	Toimialan yhteiset*	0	0	45	45	1 583	1 558	1 508	50
D30	Talous- ja hallintojohtaja	0	0	1	1	991	1 641	793	848
D31	Lautakunta	0	13	0	-13	57	67	90	-23
D32	Jaostot	0	0	0	0	44	49	52	-3
D33	Neuvostot	0	0	0	0	17	21	15	6
D34	Talousohjausyksikkö	0	0	0	0	1 300	1 227	1 171	56
D35	Henkilöstöyksikkö	0	0	0	0	823	901	808	93
D36	Tietohallintoyksikkö	0	0	0	0	0	0	0	0
D37	Palveluyksikkö**	39	0	0	0	2 252	0	0	0
D38	Järjestöyhteistyö	0	0	0	0	450	465	466	-1
D39	Laki- ja asiakkuusyksikkö	0	0	0	0	0	1 190	1 130	60
D40	Asiakasmaksuyksikkö	0	88	48	-40	0	597	739	-142
D61	Kehittämisyksikkö	186	300	373	73	1 914	3 564	2 605	959
D62	Viestintäyksikkö	0	0	0	0	249	249	259	-10
Toimialan esikunta yhteensä		392	7 400	466	-6 934	10 152	21 715	9 933	11 782
SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI YHTEENSÄ									
		88 478	100 800	93 391	-7 409	789 001	820 187	800 934	19 253
* Tulot ja menot sis. valmistus omaan käyttöön									
** Laskentatunnisterakenne on muuttunut									

Liite 5. Vanhusten palvelujen tunnuslukuja

	TOT 2014	TOT 2015	TOT 2016	Muutos 2015-2016
241 AVOPALVELUT				
Vanhusten omaishoidontuki				
- asiakkaita	636	696	734	5,5 %
- tuettuja kuukausia	5 841	6 460	6 741	4,3 %
Päivätoiminta, oma toiminta				
- asiakkaita	420	435	456	4,8 %
- hoitopäiviä	9 167	9 890	10 176	2,9 %
Päivätoiminta, ostopalvelut				
- asiakkaita	98	98	89	-9,2 %
- hoitopäiviä	2 196	2 311	2 475	7,1 %
Palvelutalot				
- asukkaita	96	98	92	-6,1 %
- % osuus RAI arvioiduista asukkaista, joiden palvelutarve korkea tai erittäin korkea	49	53	49	-7,5 %
- käyntejä	86 422	87 195	100 420	15,2 %
	TOT 2014	TOT 2015	TOT 2016	Muutos 2015-2016

	TOT 2014	TOT 2015	TOT 2016	Muutos 2015-2016
242 PITKÄAIKAISHOITO				
Omat palvelut				
- asiakkaita vuoden aikana	849	712	672	-5,6 %
- asiakkaita 31.12.	412	372	342	-8,1 %
- laitoshoidossa pitkäaikaiset	263	195	152	-22,1 %
- laitoshoidossa lyhytaikaiset	15	4	5	25,0 %
- asumispalveluissa pitkäaikaiset*	116	151	156	3,3 %
- asumispalveluissa lyhytaikaiset	18	22	29	31,8 %
- vuoteessa elävien % -osuus asukkaista**	17	13	12	-7,7 %
- hoitoaika pitkäaikaispäätöksestä ka. Vuosina	3,6	3,6	3,6	0,0 %
- % osuus asukkaista, joiden hoitoaika yli 5 vuotta	22	18	tietoa ei saada	#ARVO!
- % osuus asukkaista, joiden hoitoaika alle 1 vuotta	32	32	tietoa ei saada	#ARVO!
Ostetut palvelut**				
- asiakkaita vuoden aikana	1 228	1 251	1 312	4,9 %
- asiakkaita 31.12.	920	979	1 035	5,7 %

* Sisältää asiakkaat, joiden palvelujakso on keskeytynyt

** Sisältää palveluseteliasiakkaat

	TOT 2014	TOT 2015	TOT 2016	Muutos 2015-2016
243 ESPOON SAIRAALA				
Vuodeosastot*				
- vuoden aikana hoidetut potilaat	2 666	2 708	3 460	27,8 %
- päivystyksenä tulleita potilaita	1 725	1 557	2 428	55,9 %
- hoitopaikkoja	218	218	218	0,0 %
- päättyneitä hoitojaksoja	3 800	3 928	5 367	36,6 %
- kotiutukseen päättyneitä hoitojaksoja	2 948	3 027	4 403	45,5 %
Päiväsairaala				
- vuoden aikana hoidettuja potilaita	254	247	234	-5,3 %
- hoitopaikkoja	12	12	12	0,0 %
- päättyneitä hoitojaksoja	240	239	224	-6,3 %
Kotisairaala				
- vuoden aikana hoidettuja potilaita	822	938	912	-2,8 %
- hoitopaikkoja	30	30	30	0,0 %
- päättyneitä hoitojaksoja	1 066	1 183	1 112	-6,0 %
Kertakäyntejä	435	773	815	5,4 %
* 2016 luvut sis. Päivystysosaston tehtävääalueelta 248				
247 KOTIHOITO				
Alueellinen kotihoito				
- asiakkaita	4 163	4 195	4 889	16,5 %
- % osuus RAI arvioituista asiakkaista, joiden palvelutarve korkea tai erittäin korkea	47	44	51	15,6 %
- käyntejä	619 139	655 798	731 742	11,6 %
SHL-kuljetustuki, asiakkaita	1 301	1 344	1 399	4,1 %

Liite 6. Terveyspalvelujen tunnuslukuja

	TOT 2014	TOT 2015	TOT 2016	Muutos 2015-2016
250 MIELENTERVEYS- JA PÄIHDEPALVELUT				
Mielenterveys- ja päihdepalvelut/avopalvelut				
- asiakaskäynnit, MtP-klinikka	19 052	23 298	26 309	12,9 %
- eri asiakkaat /MtP-klinikka	3 899	4 681	5 317	13,6 %
- laitospäivystysvuorokaudet (oma ja ostettu)	7 765	6 693	6 288	-6,1 %
* tieto ei saatavana				
Mielenterveys- ja päihdepalvelut/erityispalvelut				
-psykiatrinen palveluasuminen, eri asiakkaat (oma ja ostettu)	292	236	223	-5,5 %
-päihdepalveluasuminen, eri asiakkaat (oma ja ostettu)	124	125	79	-36,8 %
-korvaushoitoa saaneet eri asiakkaat	188	190	230	21,1 %
	TOT 2014	TOT 2015	TOT 2016	Muutos 2015-2016
251 AVOSAIRAANHOITO				
Terveysasematoiminta (ei sisällä Jorvin tk- päivystystä)				
- asiakkaita	113 973	119 465	124 677	4,4 %
asiakkaita ilman lähihoitajakäyntejä	110 763	114 655	120 646	5,2 %
- lääkärikäyntejä	203 273	203 540	205 567	1,0 %
- hoitajakäyntejä *	176 223	205 035	229 122	11,7 %
- peittävyys väestöstä %	43 %	44 %	45 %	
* 8/2016 tiedot haettu ilman lähihoitajakontakteja				
	TOT 2014	TOT 2015	TOT 2016	Muutos 2015-2016
252 SUUN TERVEYDENHOITO				
Perushoito				
-asiakkaita	80 623	85 084	87 280	2,6 %
sth peittävyys väestöstä %	31 %	32 %	32 %	
-käyntejä oma toiminta	206 773	219 956	219 520	-0,2 %
- ostopalvelukäyntejä	5 631	4 512	3 610	-20,0 %
- PKS-päivystyksessä	2 517	2 586	2 294	-11,3 %
- PKS-erikoishoidon yksikössä	3 601	3 150	3 710	17,8 %
	TOT 2014	TOT 2015	TOT 2016	Muutos 2015-2016
253 ERIKOISSAIRAANHOITO				
Nord-drg-tuotteet	99 163	102 776	104 290	1,5 %
Hoitopäiviä	33 331	32 643	31 853	-2,4 %
Avohoitokäyntejä	299 659	302 710	308 660	2,0 %
Hoidetut eri asiakkaat	80 248	81 029	82 683	2,0 %
Peittävyys väestöstä %	30 %	30 %	30 %	

	TOT 2014	TOT 2015	TOT 2016	Muutos 2015-2016
254 Avokuntoutuspalvelut				
Fysioterapia				
-asiakkaita	9 398	10 028	10 932	9,0 %
-käyntejä yhteensä	36 361	35 472	33 301	-6,1 %

	TOT 2014	TOT 2015	TOT 2016	Muutos 2015-2016
256 YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLTO				
Yleinen terveysvalvonta				
-valvontakäyntejä (tarkastus, näytteenotto)	2 994	2 682	2 171	-19,1 %
-kiireelliset terveysvaaraepäilyt	89	90	106	17,8 %
Eläinlääkintähuolto				
-käyntejä (sis. päivystys)	4 119	4 145	4 229	2,0 %
- valvontatehtävät	412	tietoa ei saada	463	#ARVO!

Liite 7. Perhe- ja sosiaalipalvelujen tunnuslukuja

	TOT 2014	TOT 2015	TOT 2016	Muutos 2015-2016
271 Terveystenhoito ja lapsiperheiden perhetyö				
Palvelualue yhteensä				
- asiakkaita	69 478	71 960	73 162	1,7 %
- käyntejä	245 360	245 029	246 153	0,5 %
Äitiysneuvola				
- asiakkaita	6 481	6 352	6 154	-3,1 %
- synnytyksiä	3 342	3 140	3 174	1,1 %
- käyntejä	46 178	43 799	42 776	-2,3 %
Lastenneuvola				
- asiakkaita	24 357	24 632	25 003	1,5 %
- käyntejä	87 154	88 084	88 513	0,5 %
Kouluterveydenhuolto				
- asiakkaita	28 912	29 673	30 345	2,3 %
- käyntejä	78 718	75 336	75 909	0,8 %
Opiskeluterveydenhuolto				
- asiakkaita yhteensä	8 452	8 896	9 152	2,9 %
- joista lukiolaisia	3 783	3 846	3 834	-0,3 %
- joista ammatillisen oppilaitoksen ja AMK-opiskelijoita	4 669	5 062	5 335	5,4 %
- käyntejä yhteensä	17 564	19 410	19 534	0,6 %
- joista lukiolaisten käyntejä	7 517	8 139	8 101	-0,5 %
- joista ammatillisen oppilaitoksen ja AMK-opiskelijoiden käyntejä	9 894	11 271	11 433	1,4 %
Lapsiperheiden kotipalvelu*				
- asiakkaita yhteensä	952	1 067	992	-7,0 %
- kontakteja yhteensä	10 424	11 213	9 666	-13,8 %
Perhetyö*				
- asiakkaita yhteensä	398	706	688	-2,5 %
- kontakteja yhteensä	1 380	2 999	3 128	4,3 %

* Tilastointi muuttunut 2015 alkaen, TP 2014 ja TP 2015 luvut lisätty vertailun helpottamiseksi (kontaktit sis. Käynnit ja käynnin korvaavat puhelut)

272 Lasten terapiapalvelut

Lastenpsykiatrian avohoitoyksikkö				
- asiakkaita	487	627	678	8,1 %
- kontakteja	7271	9070	9871	8,8 %
Perheneuvola				
- asiakkaita	2593	2657	2766	4,1 %
- kontakteja	15595	15825	17443	10,2 %
Puheterapia				
- asiakkaita	2 573	2 553	2 554	0,0 %
- kontakteja	13 762	13 036	13 075	0,3 %
Toimintaterapia				
- asiakkaita	611	607	580	-4,4 %
- kontakteja	4 324	4 234	3 474	-17,9 %

Psykologitoiminta

- asiakkaita	571	775	829	7,0 %
- kontakteja	2 910	3 848	4 327	12,4 %

	TOT 2014	TOT 2015	TOT 2016	Muutos 2015-2016
--	----------	----------	----------	---------------------

273 Lastensuojelupalvelut

Sosiaalihuoltolain mukaisia asiakkaita*			2 846	
Avohuollon lastensuojeluasiakkaita, 0 - 17-v.	4 149	3 037	2 327	-23,4 %

Lastensuojelulaitosten oma toiminta

- Sijoitettuja lapsia/nuoria	144	171	221	29,2 %
- hoitopäiviä	16 167	15 482	16 494	6,5 %
- hoitopaikkoja	63	49	49	0,0 %

Lastensuojelulaitosten ostopalvelut

- sijoitettuja lapsia/nuoria	422	393	397	1,0 %
- hoitopäiviä	89 450	87 330	84 422	-3,3 %

Perhehoito

- sijoitettuja lapsia/nuoria	261	292	283	-3,1 %
- hoitopäiviä	68 487	70 532	67 270	-4,6 %
- sijaisperheitä	116	124	113	-8,9 %

Lastensuojelun ja lapsiperheiden sosiaalityön perhetyö

- asiakkaita oma	606	423	487	15,1 %
- ostopalveluasiakkaita	358	562	461	-18,0 %

* Uusi tilasto 2016 alkaen

	TOT 2014	TOT 2015	TOT 2016	Muutos 2015-2016
--	----------	----------	----------	---------------------

274 Aikuisten sosiaalipalvelut

Talous- ja velkaneuvontapalvelut, asiakkaita	1 223	921	909	-1,3 %
- myönteisen päätöksen sosiaalisesta luototuksesta saaneita asiakkaita	61	46	41	-10,9 %

Sosiaalityön kotitalouksia*

6 294

Toimeentulotuki

- asiakkaita	21 711	23 006	24 177	5,1 %
- pakolaiset ja maahanmuuttajat	861	1 086	1 388	27,8 %
- ruokakuntia	13 025	13 898	15 173	9,2 %
- pakolaiset ja maahanmuuttajat	394	482	700	45,2 %

Pakolais- ja maahanmuuttajapalvelut,

asiakkaita	1 074	1 369	1 874	36,9 %
------------	-------	-------	-------	--------

* Uusi tilasto 2016 alkaen

	TOT 2014	TOT 2015	TOT 2016	Muutos 2015-2016
275 Vammaisten palvelut				
Vammaispalvelut, asiakkaita yhteensä joista	4 017	4 317	4 818	11,6 %
- omaishoidontuen asiakkaita*	440	468	441	-5,8 %
- kehitysvammaisten palvelujen asiakkaita*	890	906	909	0,3 %
- kuljetuspalvelutuen asiakkaita**	3763	3671	3720	1,3 %
- henkilökohtaisen avun asiakkaita**	665	726	799	10,1 %
- vammaisten vakinaisen asumispalvelun asiakkaita**	441	459	485	5,7 %
- työ- ja päivätoiminnan asiakkaita**	543	535	543	1,5 %
- pitkäaikaisen laitoshoidon asiakkaita**	49	37	37	0,0 %

* Vv. 2014 ja 2015 luvut eivät ole vertailukelpoisia jatkovuosiin, koska asiakastietojärjestelmästä on poistettu 2015 lopettaneita asiakkaita

** Uusi tilasto 2016 alkaen, TP 2014 ja TP 2015 on lisätty vertailun helpottamiseksi

	TOT 2014	TOT 2015	TOT 2016	Muutos 2015-2016
277 Työllisyyspalvelut				
Työllisyyspalvelut*				
- työvoiman palvelukeskuksen asiakkaita yhteensä	1873	2228	2956	32,7 %
- aktiivitoimenpiteissä olevia asiakkaita	719	772	1110	43,8 %
- kuntouttavan työtoiminnan asiakkaita	302	397	645	62,5 %

* Uusi tilasto vuodesta 2016 alkaen.

Liite 8. Henkilöstötilastot

	2012	2013	2014	2015	2016
Palvelussuhteiden lukumäärä	3 371	3 494	3 595	3 623	3 739
Yhteensä	2 756	2 814	2 914	2 888	2 887
vakinaiset	615	622	681	735	852
määräaikaiset					
Henkilötyöpanos (htv) Sisältää vakinaiset ja määräaikaiset, ei työllistettyjä, kaikki poissaolot vähennetty	2 461,6	2 584,4	2 646,0	2 683,1	2 753,1
Työllistettyjä	36	40	38	29	60
Vakinaisia %	81,8	82,2	81,1	79,7	77,2
Naisten osuus henkilöstöstä, %	91,4	91,2	91,2	90,5	90,6
Naisten osuus tulosyksiköiden johtajista, %	40,0	20,0	20,0	20,0	40,0
Keski-ikä					
Koko henkilöstö	44,1	44,1	44,1	44,3	44,1
Vakituinen henkilöstö	46,0	45,8	45,8	46,3	46,2
Keskimääräinen palvelusaika, vuotta (vakituinen henkilöstö)	10,6	10,3	10,3	10,6	10,7
Lähtövaihtuvuus % (vakituinen henkilöstö) eläkkeelle siirtyneet	7,5 1,8	6,0 1,3	6,8 1,7	5,8 1,4	6,0 2,0
Keskimääräinen eläkkeellejäämisikä	62,6	63,4	63,5	63,8	63,9
Vanhuuseläkkeelle jääneiden osuus kaikista eläkkeelle jääneistä, %	83,0	87,8	92,3	90,9	92,1
Korkeakoulutaso % josta ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneita %	37,5 37,5	41,6 37,6	42,5 38,4	42,5 39,6	45,8 38,6
Maahanmuuttajia, % virallisesta henkilöstömäärästä	7,7	8,2	8,5	8,9	8,6
Terveysperusteiset poissaolot, %	5,0	4,7	4,7	4,6	4,8
Terveysperusteiset poissaolot, päivää/henkilötyövuosi	18,3	17,2	17,0	16,8	17,3
Ei yhtään sairauspoissaolopäivää, %	23 %	24 %	23 %	23 %	20 %
Korvauksia tai sairauspoissaoloja aiheuttaneet työssä sattuneet tapaturmat (lkm)			128	156	180
Kunta10-kokonaissijoitus	48		42		48
Stipendikukkaron käyttö					
Stipendikukkaron määräraha	134 960	119 926	134 960	96 435	93 000
Stipendin saajien määrä	172	172	172	142	129
Stipendikukkaron raha on tarkoitettu omalla ajalla tapahtuvaan opiskeluun, joka vahvistaa työtehtävissä tarvittavaa osaamista					
Koulutushakemusten mukaisten täydennyskoulutuspäivien määrä			6118	7120	7647